

Mokslas Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 9 (718)

Pasitinkame Motinos dieną

AKADEMINĖS BENDRUOMENĖS AKTUALIJOS

Mokslas ir viešieji pirkimai

Prof. Raimundas Lopata

Lietuvos mokslo bendruomenė galiojančias viešųjų pirkimų procedūras vertina kaip itin ilgą, nelanksčią ir

sudėtingą, trukdančią mokslo, technologijų ir eksperimentinei plėtrai ir darančią neigiamą įtaką Lietuvos mokslininkų konkurencingumui tarptautinėje erdvėje. Pernelyg didelis viešųjų pirkimų biurokratizavimas ir pirmenybė „biurokratiniam saugumui“ yra pagrindinės kliūtys, siekiant efektyvių MTEP viešųjų pirkimų. Todėl būtini esminiai pokyčiai viešųjų pirkimų sistemoje.

Akademinio pasaulio atstovai pateikė pasiūlymus tuo metu, kai Seime vyko Viešųjų pirkimų įstatymo naujos redakcijos svarstymai. Tai buvo 2022 m. pabaigoje. **Pasiūlymai buvo išklausti, bet tik tiek. Priimtoje naujoje Viešųjų pirkimų įstatymo redakcijoje į tuos pasiūlymus neatsižvelgta.** Todėl,

siekdamas spręsti mokslininkų keliamus viešųjų pirkimų sistemos trūkumus, Ateities komitetas yra pasirengęs inicijuoti Viešųjų pirkimų įstatymo pataisas. Kitos Europos Sąjungos šalys taiko kur kas liberalesnę viešųjų pirkimų reguliavimą. Ateities komitetas ketina parengti ir Seimui pateikti Viešųjų pirkimų įstatymo pataisas dar šių metų Seimo pavasario sesijoje, pripažindamas strateginį viešųjų pirkimų aspektą ir jo potencialą prisidėti prie socialinio ir ekonominio šalies vystymosi bei suprasdamas, kad MTEP, ypač gamtos, medicinos ir technologijos mokslų srityse, reikalauja kompleksiško, aktyvių, šiuolaikiškų ir inovatyvių politinių sprendimų. *Parengta pagal Seimo pranešimą*

Prezidento Valdo Adamkaus premijos laureatė – Klaipėdos universiteto prof. Tatjana Paulauskienė

ŠIAME NUMERYJE

Kaip tobulinti viešųjų pirkimų procedūras, planuojant mokslo projektus?

● 1 p.

Valstybės darnios plėtros įgyvendinimas. Nedelsiant reikia akademinės bendruomenės įnašo

● 1–2 p.

Tęsiame diskusiją apie bendrojo ugdymo paskirtį

● 3 p.

Valstybinės kalbos apsauga ar jos naikinimas?

● 5 p.

Kaip jaunoji karta planuoja karjerą?

● 6 p.

Tauragės moksleiviai pritaikė Lietuvos mokslininkų sąjungos nario idėją ir laimėjo

● 6 p.

Ministrė susitiko su būsimaisiais specialistais: „Jūs patys kursite šią sistemą“

● 7 p.

Lietuva – Europos universitetų aljanse

● 8 p.

Tautos istorijos puslapiai

● 9 p.

Mokslu renginiai, naujos knygos, parodos

● 9–12 p.

Kas mums yra LIETUVA?

Kaip įgyvendinti valstybės darnią raidą artimiausiam šimtmečiui?

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

Seimo Ateities komitetas kartu su Martyno Mažvydo biblioteka pristatė jau aštuntąjį šiais metais neformalaus Ateities forumo „Intelektualinis Lietuvos savarankiškumas“ diskusiją, kurios metu buvo svarstoma, kas mums VALSTYBĖ yra šiandien ir kokia ji bus, projektuojant Lietuvos ateities raidą iki 2050-ųjų. Diskusiją moderavo istorikas **doc. dr. Aurimas Švedas**.

Tardamas įžanginį žodį, Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius **prof. dr. Renaldas Gudauskas** džiaugėsi bibliotekos bendradarbiavimu su Seimu ir jos vaidmeniu teisėkūros srityje: „Nuosekliai bendradarbiaujame su Lietuvos Respublikos Seimu, ypač – su Kultūros ir Ateities komitetais. Mes aprūpiname šias institucijas kokybiška analitine informacija, valdome išsamius ir patikimus informacijos šaltinius, esame tapę svarbia institucijos partnerė, kuriant įstatymus ir norminius teisės aktus“, – teigė R. Gudauskas.

Seimo Ateities komiteto pirmininkas **prof. dr. Raimundas Lopata**, tardamas įžanginį žodį, itin pozityviai vertino jaunosios kartos susidomėjimą diskusijomis apie Lietuvos viziją ir akcentavo, kad ateityje

Respublika turėtų kuo mažiau kištis į piliečių gyvenimus: „Pagrindinis šio forumo klausimas yra, kaip pasiekti, kad ateityje valdžia netrukdytų piliečiams tvarkytis patiems. Manau, čia yra Respublikos ir jos ateities esmė, kuri yra labai svarbi jaunosios kartos atstovams“, – sakė R. Lopata.

Filosofas, Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto dėstytojas **dr. Simas Čelutka** svarstė, kad į valstybę reikia žvelgti kaip į niekada nesibaigiantį projektą, prie kurio puoselėjimo prisideda kiekvienas Lietuvos pilietis: „Projekto sąvokoje glūdi ateities dimensija. Mes nekalbame tik apie praeitį, dabartį, bet ir apie ateitį. <...> Jeigu valstybė suvokiama kaip projektas, tada yra erdvės piliečiams įsitraukti į to projekto kūrimą, kuris mus sieja per kelias kartas.“ Vytauto Didžiojo universiteto socialinių mokslų fakulteto **doc. dr. Ligitos Šarkutės** nuomone, valstybės gyventojų santykis su valstybe reiškiasi per pilietiškumą, todėl visi turime pasirūpinti Lietuva, kuri „mums yra lyg pilis“. „Mūsų santykis su valstybe reiškiasi per pilietiškumą. Žodis pilietiškumas yra kilęs iš žodžio pilis, todėl mes turime tą pilį saugoti, ginti, puoselėti jos pamatą. Norėčiau palinkėti visiems prisiminti, kad mes esame savo pilies šeimininkai“, – kalbėjo L. Šarkutė.

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto magistrantė **Ineta Aleknavičiūtė** teigė, kad už Lietuvos ateitį yra atsakingi visi jos žmonės, o ateities vizijų svarstymas galėtų paraleliai vykti bendruomenėse: „Man atrodo, mes turėtume labiau kalbėti apie tai, kaip galime

LIETUVOS NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

įgalinti piliečius kurti viziją. Kaip mes juos turėtume supažindinti su tuo, kad jie yra atsakingi už valstybės ateitį. Turėtų vykti paralelinės diskusijos tarp paprastų lietuvių savo bendruomenėse, kaip jie išsivaizduoja šalį, ir tada galėtume kurti bendrą Lietuvos viziją.“

Filosofijos mokslų daktaras, Lietuvos radijo „Mažosios studijos“ bendradarbis **dr. Laurynas Peluritis** atkreipė dėmesį į Lietuvoje vykstančias diskusijas dėl dvigubos pilietybės ir linkėjo, kad ateityje būtų atrasta tinkama Valstybės ir visų jos piliečių dialogo forma. „Tarpukario Lietuvoje buvo skiriamas dėmesys tam, kad talentingi jauni žmonės studijuotų geruose užsienio universitetuose, kad vėliau grįžtų į Lietuvą su įgytomis žiniomis. Tai nebuvo suvokiama kaip grėsmė, tačiau šiandien kyla klausimas, koks yra santykis tarp Lietuvos valstybės ir lietuvių, kurie gyvena pasaulyje. Kaip instituciškai rasti formą, kaip tą ryšį išlaikyti, kad tai nekeltų problemų, apie kurias kalba dalis politikų ir konstitucinės teisės specialistų“, – teigė L. Peluritis.

Istorikas **doc. dr. Aurimas Švedas** forumo dalyviams priminė, kad Lietuva gyvena

■ Nukelta | 2 p.

Smulkiojo ir vidutinio verslo rėmimo praktika Lenkijoje ir Lietuvoje

Seimo Ekonomikos komiteto pirmininkas Kazys Starkevičius ir komiteto nariai – Viktoras Fiodorovas, Andrius Kupčinskis, Laima Mogenienė ir Mindaugas Skritulskas – su oficialiu vizitu lankydami si Varšuvoje, susitiko su Lenkijos Seimo Ekonomikos ir plėtros komisijos atstovais. Susitikime aptarta šalių praktika smulkiojo ir vidutinio verslo rėmimo ir energetikos temomis. Lietuvos Seimo atstovai pakvietė kolegas atvykti į Lietuvą, glaudžiau bendradarbiauti Lenkijos ir Lietuvos komitetų kuruojamose srityse.

Lenkija – smulkiojo ir vidutinio verslo rėmimo lyderė Europoje

Lenkijos Seimo Ekonomikos ir plėtros komisijos nariai pristatė galimybę Lenkijoje dvejus metus nuo mažos ar vidutinės įmonės įkūrimo mokėti mažesnes socialinio draudimo įmokas: asmeniui, pradėjusiam dirbti iki 26 metų, taikomą lengvatą nemokėti mokesčių (darbdaviui suteikiama galimybė tokiam darbuotojui mokėti didesnę atlyginimą); siekiant pritraukti emigravusius asmenis, šiems grįžus į Lenkiją, taikomą ketverių metų „atostogų“ nuo mokesčių priemonę.

Aptartos skirtingos verslo veiklos Lenkijoje formos (Lenkijai būdinga jų gausa) ir kt. Lenkijos parlamentarai taip pat kalbėjo apie lengvatas, taikomas inovacinėms įmonėms, sukuriančioms apie 1,24 proc. Lenkijos BVP. Jie pasidžiaugė, kad Lenkijos BVP per pastutinius aštuonerius metus padvigubėjo. „Lenkija laikytina smulkiojo ir vidutinio verslo sisteminio rėmimo lydere Europoje. Nepakankamai efektyvi smulkiojo ir vidu-

Lenkijos ir Lietuvos parlamentarų susitikimas. Lietuvos ambasados Lenkijoje nuotr.

tinio verslo rėmimo sistema lemia mažą gyventojų verslumą ir emigracijos augimą. Todėl reikia ieškoti naujų būdų Lietuvos smulkiajam ir vidutiniam verslui skatinti“, – kalbėjo L. Mogenienė.

Lenkijos mažų ir vidutinių įmonių ombudsmenas

Seimo Ekonomikos komiteto narių delegacija susitiko ir su Lenkijos mažų ir vidutinių įmonių ombudsmenu Adamu Abramowicziumi, vadovujančiu nuo 2018 m. įkurtai nepriklausomai įstaigai.

Ombudsmenas gina labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių teises, atstovauja bylose tarp verslininko ir socialinio draudimo įstaigos, vietos savivaldos ar valstybės institucijų, tačiau jis neturi teisės dalyvauti verslininkų ginčuose.

Lenkijos mažų ir vidutinių įmonių ombudsmenas: prašo atitinkamų valdžios institucijų iš dalies pakeisti taisykles, kurios kenkia verslumo plėtrai, arba priimti taisykles, kurios pagerintų verslininkų veiklą Lenkijoje; užtikrina, kad būtų įgyvendintos Verslo konstitucijos nuostatos; kreipiasi į kompetentingas valstybės institucijas, kad gautų teisinius paaiškinimus; informuoja kompetentingus priežiūros ar kontrolės organus apie viešojo administravimo įstaigų veiklos pažeidimus; prašo pradėti pareigūnų tyrimą arba drausminę procedūrą; teikia neeilinį skundą Aukščiausiam Teismui; informuoja kompetentingas institucijas apie pastebėtas kliūtis vykdant verslo veiklą Lenkijos teritorijoje; dalyvauja projektų, tiesiogiai liečiančių smulkiojo ir vidutinio verslo sektorių, darbuose; prašo pradėti administracinę teiseną, skundus ir kasacinius skundus teikia administraciniam teismui ir dalyvauja procese. Paminėtus veiksmus ombudsmenas atlieka savo iniciatyva arba gavęs verslininko prašymą.

Ombudsmeno įstaiga bendradarbiauja su mokslo ir verslo atstovais per atitinkamai sukurta įstaigos struktūrą – Mokslo tarybą, Konsultacinę tarybą ir Verslininkų tarybą. Ombudsmeno įstaigoje dirba 57 žmonės, įsteigta 16 padalinių skirtingose šalies vietose. Ombudsmenas skiriamas premjero, ministro teikimu vienai šešerių metų kadencijai. Lietuvoje tokio tipo įstaigos šiuo metu nėra. Todėl, esant galimybėms, Lenkijos ombudsmenas kviečiamas toliau bendradarbiauti ir keistis naudinga patirtimi. Parengta pagal Seimo pranešimą

■

KARAS UKRAINOJE NEPAKEITĖ LIETUVOS GYNYBOS FILOSOFIJOS

Audrius Bačiulis

Nors visam pasauliui rėkiame vos ne apie Trečiojo pasaulinio karo pradžią ant mūsų slenksčio, patys strateginių gynybos pokyčių nesiimame. Tai žinutė ne tik ministrui ir kariuomenės vadui, bet ir visai Lietuvos vadovybei: Vyriausybei, Seimui ir Prezidentui (tiesa, pastarajam patiesinti galima prisiminti, kad jis siūlė, nors ir

nesėkmingai, gynybos biudžetą padidinti iki 3 proc. BVP). Taip, prasidėjus karui, Lietuva padidino gynybos išlaidas nuo 2,02 iki 2,52 proc. BVP, bet, to paties B. Hodgeso žodžiais tariant, iškaba pasienyje, kad gynybai skiriame 2 proc., Rusijos nesustabdys.

Taip, užsakyta naujos ginkluotės, bet ji bus pristatyta tik po kelerių metų, o karas šalia jau liepsnoja. Vis dėlto svarbiausia, kad karas Ukrainoje nepakeitė Lietuvos gynybos filosofijos, kad mus privalo apginti sąjungi-

ninkai. Švedija ir Suomija radikaliai pakeitė savo užsienio ir gynybos politiką, atsisiakiusios neutraliteto. Tokių pačių radikalių pokyčių ėmėsi Vokietija (bent žodžiais). Lenkija tapo vos ne didžiausia ginkluotės užsakove ir gynybos išlaidas didina iki 4 proc. BVP ar net daugiau.

Būtent tai, kad, prasidėjus karui, Lietuva nesiėmė radikalių permainų, kad užtikrintų 3-iojo NATO straipsnio įgyvendinimą, nors sąjungininkams linkusi nuolat priekaištauti,

tikėtina, ir norėjo pasakyti B. Hodgesas, įvardydamas kelias silpnąsias vietas. Bet ar jis buvo išgirstas Lietuvoje? Ar jo žodžiai pažadino iš „NATO privalo mus apginti“ sapno?

Buvęs JAV sausumos pajėgų vadas Europoje ir NATO Jungtinės sausumos pajėgų vadavietės vadas atsargos generolas leitenantas Benas Hodgesas iki šiol buvo mėgstamas Lietuvoje ir net apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi. Jis ne tik daug prisidėjo prie Lietuvos gynybos stiprinimo, NATO gynybos spragų išryškini-

mo, bet ir aršiai ragina Vakarus labiau padėti Ukrainai, kritikuoja Vakarų sostines ir lyderius dėl neryžtingo atsako į Rusijos agresiją.

Kai kovo pabaigoje generolas atvyko į Lietuvą dalyvauti konferencijoje „Vilniaus saugumo forumas 2023“, tikėtina, daugelis tikėjosi jo kritikos Vakarams (bent jau Vokietijai) dėl nenoro ar nesugebėjimo stiprinti rytinį flangą ir ditirambų Lietuvai dėl šios principinės pozicijos. Tačiau B. Hodgesui, išklausiuiam tris kalbėtojus, kurie tradiciškai dejavo apie tai, ko Lietuvos gynybai reikia daugiau iš išorės, trūko kantrybė. Jis priminė, kad egzistuoja NATO sutarties 3-iasis straipsnis, kad kiekviena šalis atsakinga už savo gynybą, ir kariškai tiesmukiškai išvardijo vietas, kurios turėtų kelti nerimą dėl Lietuvos gynybos. Tai rezervo bėdos, bendradarbiavimas su kitomis Baltijos šalimis ir atskirai su Lenkija, kuri būtų esminė veikėja, ginant Suvalkų koridorį. Šaltinis: Pozicija.org

Kas mums yra LIETUVA?

Kaip įgyvendinti valstybės darnią raidą artimiausiam šimtmečiui?

■ Atkelta iš 1 p.

istoriniu laikotarpiu, kada lietuvių tauta gyvuoja ne tik trijuose didžiuosiuose Lietuvos miestuose, bet ir kitur pasaulyje. Tai sukelia sudėtingą šių dviejų žmonių grupių diskusiją. „Mes Lietuvos valstybę kuriame, turėdami unikalią galimybę turėti tris didžiuosius miestus šiame projekte – Vilnių, Kauną ir Klaipėdą. Bet pasakius tiek, reikia priminti, kad šalia šių trijų Lietuvoje esančių miestų yra didieji pasaulyje lietuvių apgyvendinti miestai. XX ir XXI amžių sandūroje

vyko intensyvi ir skausminga diskusija tarp tų, kurie liko, ir tų, kurie išvyko. Likusieji Lietuvoje kaltino išvykusius išdavyste, išvykusieji pasilikusius kaltino sumanumo stoka“, – priminė A. Švedas.

Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto magistrantas **Dominykas Datkūnas** linkėjo, kad išseivijos lietuvių bendruomenės ateityje išsaugotų savo tapatybę ir ryšį su Lietuvos valstybe: „Labai norėtūsi, kad tie žmonės išliktų Lietuvos politinės bendruomenės dalimi, pirmiausia savyje, o nebūtų integruoti į JAV

arba Jungtinės Karalystės bendruomenę arba dar blogiau, kad jie netaptų apolitiški pasaulio piliečiai, kurie kuria tik bendrąjį vidaus produktą.“ Parengta pagal Seimo balandžio 14 d. pranešimą

„Mokslo Lietuva“ kviečia akademinę bendruomenę įsitraukti į šią diskusiją, atidžiai išnagrinėti dabar Seime svarstomą strategiją „Lietuva-2050, palyginti visus keturis jos „scenarijus“ ir išsakyti įžvalgas apie Lietuvos dabartinę situaciją, atskleisti valstybės galimybes.

■

REDAKTORIAUS KOMENTARAS

Jonas Jasaitis

Pabaiga. Pradžia – Nr. 3 (712)

Tautos ugdymo sistema: pasirengimas prasmingam gyvenimui

Kiekvienas mokinys yra individualybė. Švietimo sistema tik tada gali funkcionuoti sėkmingai, jei vadovausis nuostata, kad mokinys yra asmenybė, o ne „statistinis vienetas“. Tautinės mokyklos koncepcijoje buvo kategoriškai pasisakyta prieš jau tuo metu bandomą primesti gausių klasių ir didelių mokyklų (vadinamųjų „švietimo fabriku“) kūrimo vajú. Koncepcijoje sakoma, kad „tikslinga statyti ne didesnes nei 500–700 vietų mokyklas. <...> Jau dabar reikia nutraukti gigantiškų mokyklų projektavimą ir statybą. <...> Daugiau mokyklų statyti pagal individualius projektus. Mokyklas projektuoti, atsižvelgiant į vietovės pedagoginius, kultūrinius, socialinius poreikius...“ Koncepcijoje pabrėžta, kad viena iš didžiausių nedemokratinėje visuomenėje funkcionavusios sistemos ydų yra tai, kad „besiformuojančios individualybės buvo niveliuojamos“.

Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas mokymosi proceso pradžiai, t. y. pradinei mokyklai, kuri, kaip akcentuojama Tautinės mokyklos koncepcijoje, turi „suteikti elementarią žinių apie žmogų, savo kraštą, gamtą, visuomenę“. Net eidamas į mokyklą vaikas stebi apylinkių gamtą, mato jos įvairovę, susipažįsta su tėvų darbu ir kt. O kaip tai įgyventi dabar, kai mokinys ankstyvą rytą įgrūdamas į „geltoną autobusuką“, kuriame jis sėdi, įbedęs nosį į „išmanųjį“ telefoną, o į namus jį parveža pavakariais? Toks mokinys visiškai nepažįsta gamtinės aplinkos, nežino tiek kultūrinių, tiek juo labiau laukinių augalų ir gyvūnų vardų, nesuvokia jų gyvenimo gamtoje. Kaip tokiam mokiniui suprasti klimato kaitos mažinimo uždavinius ir priemones?

Koncepcijos kūrėjai pabrėžė, kad pradinė mokykla turi būti kuo arčiau namų, nes šie mokiniai „po pamokų dar reikalingi suaugusiųjų globos“. Todėl siūloma, kad tėvai, auginantys tokio amžiaus vaikus, „turėtų sąlygas dirbti pusę darbo dienos. Jeigu šeima tokių galimybių neturi arba tėvai to nenori, mokykloje organizuojamos popietinės grupės“. Tačiau į rajonų centrų mokyklas vežiojami moksleiviai neturi jokio gilesnio supratimo apie tėvų profesijas ir jų atliekamo darbo turinį. Dažniausia jie nėra net susimąstę apie šeimos pajamų šaltinius.

Pastaraisiais metais sparčiai nyksta giminės narių ryšiai. Naujais tyrimais rodo, kad dabartiniai moksleiviai vis mažiau palaiko ryšius su tėvų broliais ir seserimis bei jų vaikais – savo bendraamžiais. Nyksta giminės narių susitikimų (bendrų švenčių ir pan.) tradicijos. Atsakydami į klausimus apie šeimos šventes, mokiniai vis dažniau nurodo, kad laisvalaikį jie praleidžia su atsitiktiniais „draugais“. Daugelis savo laisvalaikį sukiša į „socialinius tinklus“ ir absurdiškus kompiuterinius žaidimus, kai žaisdamas vaikas pralošia net nemažas sumas, kurias reikalaujama nedelsiant sumokėti. Užuoat domėjęsis savo gamtine aplinka, jis skatinamas išbandyti šimtus narkotinių medžiagų, ilgam užnuodijančių jo sąmonę.

Atkuriant valstybę, viena iš svarbiausių strateginių nuostatų buvo išpareigojimas, kad „Lietuvos Vyriausybė ir visuomenė su lygiu atsitéjimu organizuos savo kariuomenę ir švietimą“. Ši nuostata buvo pagrįsta suvokimu, kad visų lygių švietimo institucijos dalyvauja, kuriant valstybės pasirengimą apsiginti ir stiprėti. Piliečių gerovė priklauso nuo visuomenės bendrojo ir profesinio išprusimo, kuriant pažangią ekonomiką ir kultūrą. Šis išpareigojimas yra bazinis, nekintamai svarbus visose valstybės raidos stadijose. Neišsilavinusi ir nepilietiška visuomenė valstybės sėkmingos raidos lemti negali.

Vienas iš svarbiausių švietimo sistemos veiklos principų yra pastovus mokyklos ryšys su šeima ir vietos bendruomene. 1989 m. susiformavus nepriklausomos valstybės atkūrimo vizijai, tuo metu kuriamoji Tautinės mokyklos koncepcijoje akcentuota: „Atgimstančiai tautai reikia atitinkamos kultūrinės savimonės bei lygio žmogaus, kuris galėtų pats atsinaujinti ir atnaujinti visuomenę. Tokio žmogaus ugdymas – naujosios švietimo sistemos uždavinys.“

Kai „optimizatoriai“ bando įrodyti, kad mokyklų tinklo pertvarka leido sutaupyti švietimo sistemai skiriamas lėšas, jie nutyli, kiek Lietuvos švietimo sistema, ją optimizuojant, prarado pastatų, inventorių ir kitos infrastruktūros (stadionų, bandymų sklypų, geografijos aikštelių, gėlynų ir kt.) elementų.

Daug uždarytų mokyklų pastatų buvo parduota pusvelčiui, o kai kurie buvo paprasčiausiai apleisti ir suniokoti. Apie kai kurių mokyklų vietą byloja tik apgriuvę, krūmokšniais apaugę pamatai. Argi tai liudija apie taupų valstybės turto naudojimą?

Kaimo mokyklų sistema per pastaruosius tris dešimtmečius, siaučiant „optimizacijos vajú“, Lietuvoje jau visai sunaikinta. 1990 m. Lietuvoje veikė beveik 1 600 kaimo mokyklų, o po 15 metų jų liko tik 515. 2000-aisiais Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose mokėsi 604 tūkst. moksleivių, o po dvidešimties metų jų liko 326 tūkst. Mokyklos, kurios atokesnėse gyvenvietėse veikė daugiau kaip šimtmetį ir buvo sukaupusios vertingą švietėjiškos veiklos istoriją, galėjo didžiuotis žymiais savo auklėtiniais, jau uždarytos. Prieš dvidešimt metų visoje Lietuvoje veikė 2 386 bendrojo lavinimo mokyklos, dabar jų nebeliko nė tūkstančio.

Švietimo statistika rodo, kad mažėjančio mokyklų ir mokinių skaičiaus ir mokytojų trūkumo negalima paaiškinti tik Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimu. Vis dažniau keliamas klausimas, kaip švietimo institucijų „optimizavimas“ paskatino gyventojų emigraciją. Argi jaunos šeimos bus suinteresuotos kurti sodybas atokesnėse gyvenvietėse, kuriose nebeliko net pradinės mokyklos, nėra sveikatos apsaugos ir kultūros paslaugas teikiančių institucijų, o galimybė susirasti darbą, atitinkantį profesinius asmenybės lūkesčius ir šeimos gyvenimo poreikius, yra nulinė?

Vienas iš didžiausių Lietuvos regioninės politikos klustkelių yra nuostata, kad atokesnės vietovės yra tik agrarinio sektoriaus veiklos sfera. Kaimo mokyklų auklėtinų profesinio apsisprendimo tyrimai rodo, kad likti gimtosiose vietovėse yra pasirengę tik 7 proc. abiturientų, o agrarinio sektoriaus profesijas renka tik 5 proc. baigiančiųjų. Daugiau kaip du trečdaliai šių mokyklų abiturientų planuoja išvykti iš Lietuvos, net nepabandę įsidarbinti savo valstybėje. Atokesnių kaimiškujų savivaldybių strateginės plėtros planų analizė rodo, kad nėra planuojama alternatyvios, t. y. neagrarinės, veiklos plėtra. Savivaldybėse stokojuama dėmesio pramonės ir statybos, transporto ir logistikos įmonių plėtrai, mobilių pramonės centrų, galinčių efektyviai įdarbinti agrarinėje veikloje nedalyvaujančius darbingus asmenis, kūrimumi, vietinių žmoniškųjų kūrbybių išteklių optimaliam panaudojimui. Neišnaudojama nė dešimtadalio valstybės turimų rekreacinių išteklių, kurie galėtų būti panaudoti aukštos pridėtinės vertės institucijų (sanatorinių ir kurortinių, turizmo ir sporto centrų) darbo vietų kūrimui. Lietuvos mokslininkų sąjungos iniciatyva kurti regioninius mokslo ir inovacijų centrus nesulaukė nei regionų tarybų, nei savivaldybių dėmesio. Savivaldybės yra įpratintos vykdyti tik tuos projektus, kuriuos inicijuoja centrinė valdžia.

Bendrojo ugdymo sistemos užduotis – parengti augančią kartą gyvenimui. Tačiau ši užduotis nėra išsamiai atskleista ir pastoviai tikslinama, keičiantis visuomenei ir visai jos aplinkai. Todėl tebėra daug diskusijų, kas yra bendrojo lavinimo turinys, kokios žinios ir gebėjimai būtini, kad jaunimas būtų paruoštas orientuotis besikeičiančioje aplinkoje ir rasti optimalų kelią sau. Pastarųjų metų mokinių bendrojo išprusimo faktai yra labai priešaringi.

Pirmiausia būtina apsispręsti, kurie dalykai mokymo plane turi būti privalomi per visą bendrojo ugdymo laikotarpį, o kurie gali būti pasirenkami. Pastaruoju metu išryškėjo, kad dalis mokinių baigiamojoje pakopoje atsisako matematikos, fizikos, chemijos, biologijos ir pan. Tačiau ar galima suteikti bendrojo lavinimo atestatą asmeniui, kuris nėra įgijęs matematinio raštingumo įgūdžių ir neturi bazinių fizikos, chemijos, biologijos ir informacinių technologijų žinių? Šių dalykų jokiū būdu negalima paversti pasirenkamaisiais, nes jų žinios yra privalomos visiems. Be šių žinių neįmanomas visavertis gebėjimas pasirinkti bet kurią profesiją.

Buvęs švietimo ministras akad. Zigmas Zinkevičius 2012 m. liepos 31 d. rašė: „Visiškai yra užmirštas pats svarbiausias dalykas. Nelioko švietimo turinio. Kas tas turinys? Paskaitykite dabartines mokymo programas. Net nežinau, kaip tai pavadinti. Tai tiesiog klaidus daiktas. Netgi visos fundamentalios sąvokos iš tų programų išmestos. Ten nėra vietos lietuviškumui, tautiškumui, patriotizmui. Nėra vietos visai lietuvių tautai. Visa tai pakeista į kažkokį amorfinį darinį – „pilietinė visuomenė“. Mums patriotinio auklėjimo šiais laikais reikia labiau, negu oro...“

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

Siekiama esminių valstybės raidos pokyčių. Balandžio 21 d. Seimo Ateities komiteto posėdyje dėmesys skirtas dviem svarbiausiems šalies ateities kūrimo klausimams – Lietuvos ateities ekosistemos kūrimui ir demografinės situacijos lūžinio posūkio veiksams. Siekiant suformuoti konceptualią Lietuvos ateities ekosistemos sampratą, išryškinti jos kūrimo prielaidas, alternatyvas, planavimo ir organizavimo ypatumus, nutarta parengti Lietuvos ateities ekosistemos Baltąją knygą. Knygos rengimo koordinavimas bus pavestas Seimo Ateities komiteto ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos sudarytai darbo grupei.

Posėdyje svarstytas Seimo Ateities komiteto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, svarbiausių strateginio valdymo mazgų – Vidaus reikalų, Finansų, Švietimo, mokslo ir sporto, Ekonomikos ir inovacijų bei kitų ministerijų – potencialas ir indėlis, kitų valstybės institucijų – Lietuvos banko, Valstybės kontrolės, Valstybės duomenų agentūros ir kt. – vaidmuo, taip pat mokslo institucijų įtraukimo galimybės, Lietuvos mokslo tarybos ir universitetų vieta šiandieniam ateities strategavimo ir reikšmingų šaliai sprendimų rengimo procese.

Ateities komitetas posėdyje pritarė iniciatyvai parengti Seimo rezoliucijos projektą „Dėl demografijos politikos Lietuvoje ateities“. Rezoliucijoje numatoma pabrėžti, kad depopuliacija yra Lietuvos nacionalinio saugumo problema, priylgstanti Rusijos ginkluotos agresijos keliamai grėsmei. Ją galima spręsti tik darniomis ir ilgalaikėmis šeimos ir gimstamumo skatinimo, diasporos grįžimo ir santykių su Lietuva išlaikymo, kitų šalių talentų ir reikiamų kvalifikacijų darbuotojų pritraukimo ir integravimo politikos priemonėmis. Rezoliucijos projektas bus svarstomas gegužės 5 d. Ateities komiteto posėdyje.

Formuojama nauja Valstybinės kultūros paveldo komisija. Seimo Kultūros komitetas skelbia naują Valstybinės kultūros paveldo komisijos narių iš asociacijų rinkimų datą – 2023 m. birželio 5 d. Atsižvelgdamas į tai, kad dokumentus pateikė tik viena asociacija, Komitetas kviečia asociacijas, kurių įstatuose numatyta veikla susijusi su kultūros paveldo paieška, saugojimu, propagavimu, apskaita, apsauga, tyrimais, tvarkyba ar sklaida, iki 2023 m. gegužės 5 d. teikti prašymus dalyvauti rinkimuose ir nuostatuose nurodytus dokumentus el. paštu kultkt@lrs.lt.

Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijoje. Balandžio 25–27 d. į Seimą susirinkusi Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) komisija baigiamojoje spaudos konferencijoje pristatė 4 priimtas rezoliucijas: 1) dėl numatomo referendumo dėl gimimo įgytos Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo; 2) dėl grįžimo į Lietuvą skatinimo, siekiant pritraukti talentų ir stiprinti ekonomiką; 3) dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos didesnio įsitraukimo į diasporos tautinės tapatybės puoselėjimo veiklą; 4) dėl pilietiško, solidarumo, susitelkimo ir diasporos įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą didinimo.

Pasaulio lietuvių bendruomenė pritarė Seimo nutarimo projektui skelbti referendumą dėl pilietybės išsaugojimo kitų metų gegužės 12 d. Kadangi sėkmingam pilietybės referendumo įgyvendinimui svarbu sukaupti jėgas, komisija paprašė PLB parengti numatomo referendumo dėl pilietybės išsaugojimo viešinimo Pasaulio lietuvių rinkiminėje apygardoje planą ir kreipėsi į Darbo grupę referendumui dėl daugybinės pilietybės pasirengti, kad būtų atliktas Konstitucijos 12 straipsnio keitimo referendumo kartelės teisinis įvertinimas. PLB pirmininkės Dalios Henkės nuomone, reikalinga aiški komunikacija Lietuvoje ir užsienyje, įtraukiant savivaldybes ir nuomonės formuotojus. Vienas svarbiausių uždavinių – Vyriausiajai rinkimų komisijai tiksliai suskaičiuoti balsavimo teisę turinčių žmonių skaičių.

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 3 p.

Komisija nuolat aktyviai dirbo, didindama lietuvių kultūros sklaidą užsienyje, skatindama diasporos tautinės tapatybės išsaugojimo ir puoselėjimo veiklą. Komisija kreipėsi į Kultūros ministeriją, prašydama sukurti mechanizmą ir komunikacijos kanalą tiesiogiai bendradarbiauti su diasporos organizacijomis. Kita komisijos posėdžių sesija numatoma 2023 m. lapkričio 14–16 d.

Naminė degtinė – kaimo turizmo sodybose? Seimo Kaimo reikalų komitetas pritarė Seimo narių inicijuotam Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo projektui. Siūloma nuo 2024 m. gegužės 1 d. ūkininkams leisti gaminti naminę degtinę ir kitus tradicinius gėrimus, kurių tūrinė etilo alkoholio koncentracija – ne didesnė kaip 65 proc. Projekte numatomi apribojimai: šia veikla užsiimti galės tik tie ūkininkai, kurių ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre, kurie teikia kaimo turizmo reikalavimus atitinkančias paslaugas ir kurie Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka yra

sertifikuoti kaip tradiciniai amatininkai.

Svarstant projektą, Komiteto pirmininkas Viktoras Pranckietis pažymėjo: „Šiuo projektu siekiama nekontroliuojamą gamybą paversti kontroliuojama.“ Gėrimai būtų gaminami, laikomi, vartojami ir parduodami tik gėrimus pagaminusiam ūkininkui priklausančioje kaimo turizmo sodyboje. Numatomas apribojimas pagaminamam kiekiui – **ne daugiau kaip 1 000 litrų** per kalendorinius metus.

Mišri Seimo narių grupė prisijungė prie opozicijos. Iš 11 parlamentarų sudaryta Mišri Seimo narių grupė informavo, kad nuo 2023 m. balandžio 25 d. ši grupė priklauso opozicijai. „Šis sprendimas leis Mišriai grupei labiau prisidėti prie Seimo veiklos, formuoti opozicines darbotvarkes. Juo labiau kad su kolegomis iš esmės ir iki šiol *de facto* dirbame opozicijoje. Tad mūsų bendras pareiškimas tik sutvarko juridinius aspektus“, – sako Mišrios Seimo narių grupės seniūnė Agnė Širinskienė. Pasak Mišrios

Seimo narių grupės seniūnės pavaduotojos Ritos Tamašunienės, Mišri grupė sieks dialogo su kitomis Seimo frakcijomis ir konstruktyviai oponuos valdančiąjai daugumai, rems ir teiks teisės aktų projektus, užtikrinančius nuoseklią Lietuvos regionų raidą, socialinę ir ekonominę valstybės piliečių gerovę.

Buvo svarstomi lietuvių diasporai aktualūs dvigubos pilietybės, pilietinio dalyvavimo, bendruomeniškumo skatinimo, etninės kultūros globos ir kiti klausimai. Seimo narys Kęstutis Vilkauskas akcentavo, kad itin svarbūs kiekvieno asmens ir visos visuomenės gyvenime yra pilietiškumas, bendruomeniškumas, savivalda, pilietinis dalyvavimas, patriotizmas, meilė Tėvynei, tautinė savimonė ir etninė kultūra. Jis pateikė siūlymą Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijai kartu su Seimo Pilietinio dalyvavimo ir bendruomeniškumo skatinimo laikinąja grupe organizuoti bendrą konferenciją itin aktualiais pilietiškumo išsaugojimo klausimais.

Egzistenciniai iššūkiai šiandien, pasitinkant Pasaulinę gyvybės dieną. Grėsmė krašto saugumui, prasidėjus karui Ukrainoje, ir tautos demografinis nykimas – tokiais egzistenciniais iššūkiais Lietuva šiandien pasitinka Pasaulinę gyvybės dieną. Matydami, kaip karas kaimyninėje šalyje kasdien nusineša šimtus karių ir civilių – besilaukiančių moterų, vaikų, suaugusių ir senelių – gyvybių, susiimta ir Lietuvoje. Stiprinama valstybės krašto apsauga: auga ir stiprėja kariuomenė, daugėja informacijos, ką daryti karo atveju ir pan. Tačiau antrasis demografinio nykimo iššūkis vis dar susilaukia nepakankamai dėmesio. Trūksta politinės valios imtis kompleksiskai spręsti susidariusią demografinę krizę šalyje. Girdimi laikini demografinės krizės sprendimai, susiję su padidėjusiu emigracijos srautu, prisideda prie populiacijos didėjimo, tačiau niekaip – prieš tautos, šimtmečių tradicijos, papročių, Lietuvos identiteto, kalbos puoselėjimo. ■

Vaikas nėra šuo ar katinas, kurio galima tiesiog užsinorėti

Prof. Aurelijaus Verygos atsiliepinimas

Į naujusias „Laisvės“ partijos narių iniciatyvas dėl pagalbinių apvaisinimo surengimo buvęs sveikatos apsaugos ministras Aurelijus Veryga. „Vaikas nėra šuo ar katinas, kurio galima tiesiog užsinorėti. Labai įdomu, kad siekiama pagalbinių apvaisinimo teisę įteisinti žmonėms, kurie nenori įsipareigojimo santuokai, tačiau įsipareigoti auginti vaiką „sutiktų“. Jei jau pasiryžtama tam, tai kodėl netinka santuoka?

Kodėl galvojama tik apie norinčius turėti vaikų, o apie vaikus negalvojama? Kur yra vaiko teisė žinoti abu tėvus? Kur yra vaiko teisė augti su tėčiu ir mama? Tiesa, gyvenime neretai nutinka, kad to nepavyksta įgyven-

dinti, bet valstybė pati tokių nepageidaujamų trūkumų neturėtų kurti ir skatinti.

O gal čia visai ne tame esmė? O kur ji? Tai pasvarstykite. Partnerystės sąvoka yra „lyčiai neutrali“. Žinome, kaip jautriai Lietuvos visuomenė reaguoja į vienalyčių poros įsivaikinimo ir vaikų auginimo klausimą. Tai štai jums ir „ėjimas žirgu“.

Dar vienas gudrus žingsnelis bent jau moteriškoms vienos lyties poroms atverti vartelius turėti vaikų ir juos auginti. Net nereikia tos poros niekur registruoti, nes teisę įgytų ir „vieniša moteris“, kuriai, pasak Morganos (Morgana Danielė – aut. past.), „tiksi laikrodis“, o reikiama „partnerio“ šalia neatsiranda. O ir kaip jis

atsiras, kai vyrai turbūt iš viso greitai bijos prieš moterų artintis, nes gali nespėti sekti, koku ten leidimu ar sutikimu, kuriuos siūlo įteisinti ta pati Morgana, reikia pasirūpinti.

Na, o dar sekantis žingsnelis bus „berniukų“ pareiškimas, kad „kuo jau čia tos merginos geresnės už mus, ir mes norime vaikučių“. Ir kadangi mokslas to fantastinio scenarijaus iš filmo su Arnoldu Švarcnegeriu dar negali įgyvendinti, tai kitas klausimėlis bus dėl surogatinės motinystės. Užsiminus apie tai diskusijose, Morgana tik pasako, kad „dabar to nėra siūloma“, jei bus siūloma, tada ir kalbėsime“, – situaciją savo socialiniame tinkle komentavo politikas. ■

Tamsa švietimo ministerijoje

Prof. dr. Gediminas Karoblis

Tamsa švietimo ministerijoje. Kai tuo suinteresuota valdančią partiją valdanti šeima, sunku ko nors tikėtis. Kuo blogesnė padėtis valstybinėse mokyklose, tuo labiau klesti privačios, ypač – siekiančios pelno. Nereikia būti pranašu, norint įžvelgti, kad palaipsniui lietuviškoji mokyklų sistema panašėja į amerikietiškąją arba angliškąją, o ne „skandinaviškąją“.

Turtingieji ir išskirtiniai mokosi privačiose įstaigose, o „liaudžiai“ palaikoma valstybinė sistema. Tačiau iš to gali išplaukti ir pranašiška mintis: mūsų švietimo sistemos tamsa pasireiškia ne žinojimo trūkumu (žinojimo net per daug), bet saviapgaulė ir apsilaidimu moraliniuose dalykuose.

Paranojikas skendi nepasitikėjimo tamsoje. Iš to kyla viena iš švietimo biurokratų melagysčių sau ir žmonėms – kontrolės ir egzaminavimo šėlsmas bei nepasitikėjimas mokytojais. Tai vis tas pats pamišimas dėl reitingavimo, visokias vietų Europos ar pasaulio lentelėse – biurokratų žaidimai. Ministerijos atstovai ir toliau sau meluoja sakydami, kad, atseit, tokia tvarka padės „diagnozuoti“, ko vienas ar kitas vaikas nesugeba, ir laiku padėti. Kas geriau galėtų visa tai atlikti nei vaiko mokytojas, bendradarbiaudamas su tėvais? Gal pirmiausia reikia padėti vaiko mokytojui? Padėti pačiu paprasčiausiu būdu – nesikišant ir pasitikint.

Kita saviapgaulė – kad mokslas ir technologijos išves mus į šviesų rytojų. Leninas iš tiesų mokyklą baigė aukso medaliu. Ir iš

tiesų mus visus per mokslą ir technologijas vedė į šviesų rytojų. Dabar gyvename jo ir bendražygių sukurtą „mokslinio“ pasaulio moraliniuose griuvėsiuose. O tame pasaulyje kurtos technologijos ir moralinis skurdas tebesprogina Ukrainos miestus ir kaimus. Tačiau amoralumas būdingas ne tik postkomunizmui. Modernioji sąmonė, kaip puikiai pastebėjo vokiečių filosofas Peteris Sloterdijkas, yra apšviesta iškreipta sąmonė. Mūsų tamsa yra ne švietimo trūkumas, o iškreipta moralė. Nesuprasti moralės reikšmės – jau moralinė tamsa. Svarbiausias mokytojo veiksmas ir tikslas turėtų būti teisingas, vedantis ir ugdantis, o ne sijojantis ir žlugdantis vertinimas. Skaitytinų knygų sąrašas yra tik nedidelės reikšmės ideologinis ginčas.

Didesnis ar mažesnis efektyvumas, mokant matematikos, chemijos ar fizikos, dabar taip sureikšmintas, kad visai pamirštama, jog svarbiausia yra mokytojo autoritetas, o ne efektyvumas. Joks mokytojas nei kantrybe, nei žiniomis negali prilygti Chat GPT. Jeigu iš mokytojų tikimės ne moralės ugdymo, o Chat GPT funkcionalumo, jeigu mūsų

tikslas su mokslu ir technologijomis eiti į šviesų rytojų, tai visiškai akivaizdu, kad tokių mokytojų yra netgi per daug. Vyksta įnirtinga kova rinkoje. Tuomet klaustina, kurią dirbtinio „mokytojo“ programėlę („Microsoft“, „Google“, „Amazon“ ar kt.?) naudoti Lietuvos mokyklose?

Baisiausia saviapgaulė, kurią ypač kursto kai kurie tėvai ir politikai, yra mokyklos pervertinimas, tikintis iš jos išganymo. Jeigu tėvams nelabai sekasi ar trūksta laiko, jeigu kur nors ko nors per daug ar ko nors trūksta, užduotis „deleguojama“ mokyklai. Mokykla perkels vaiką į „aukštesnę klasę“, į „aukštesnę šalį“, mokykla „integruos“ į „visuomenę“, mokykla „pašvės“ už šeimą Kalėdas, Velykas ir Motinos dieną. Mokykla užpildys visas spragas, išpirks visas tėvų ir vaikų kaltes. Tereikia tik pasirašyti nacionalinį susitarimą ir dar vieną projektą Europos Sąjungai.

Atrodo, kad mokyklinio laiko infliacijos, pinigų švaistymo ir „kvailumo“ nacionalinis susitarimas jau „pasirašytas“. Autorius yra Norvegijos mokslo ir technologijos universiteto profesorius. ■

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetui Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui

DĖL VALSTYBINĖS KALBOS KONSTITUCINIO ĮSTATYMO

Vilnius, 2023-04-13

Valstybinės kalbos įstatymas turi būti konstitucinis. Visuomeninės organizacijos palaiko Lietuvių kalbos instituto išvadą ir nepitaria Valstybinės kalbos konstitucinio įstatymo 2022 m. projektui Nr. XIVP-880(2). Atkreipiame dėmesį, kad Lietuvių kalbos institutas nurodė 16 punktų, kurie turi atsispindėti Valstybinės kalbos konstituciniame įstatyme. Tai palaikė Nacionalinis susivienijimas (žr. www.propatria.lt Pareiškimas dėl pavojaus valstybinei lietuvių kalbai 2023-03-31), Lietuvos Sąjūdžio

Vilniaus skyrius, „Vilnijos“ draugija ir kitos asociacijos, organizacijos.

Šių metų balandžio 4 d. per LRT „Panoramą“ įstatymo projekto rengėja Seimo narė D. Asanavičiūtė pareiškė, kad šis įstatymas pagal kalbos, teisės specialistų pastabas bei Lietuvos Respublikos Konstituciją nebus rengiamas iš naujo, o tariamai tik „pataisytas“ ir skubiai vėl bus teikiamas Seimui balandžio pabaigoje.

Lietuvių kalbos specialistų išvadoje pastebima, kad šis įstatymas turi būti rengiamas iš naujo. Lietuvių kalbos instituto pastabose

nurodoma, kad „Įstatymo projektas (toliau – Projektas) neužtikrina Konstitucijos 14 straipsniu numatyto konstitucinio valstybinės kalbos statuso ir negarantuoja jos vartojimo viešajame Lietuvos gyvenime, neįtvirtina tinkamos tvarkybos, priežiūros ir apsaugos. Jis devalvuoja valstybinės kalbos statuso vertę: siaurina lietuvių kalbos vartojimo erdvę kitų kalbų naudai ir menkina jos prestižą. Toks įstatymo projektas sugrąžina į 1988 metų būklę, kai lietuvių kalba viešajame gyvenime buvo ne vienintelė valstybinė, o tik viena iš kalbų“.

Lietuvos piliečiai reikalauja atsižvelgti į Lietuvių kalbos instituto išvadą ir siekti, kad Valstybinės kalbos įstatymas netaptų prieškonstituciniu ir nekeltų pavojaus mūsų valstybei. Konstituciniame įstatyme taip pat turi būti įvardinta, kad Lietuvos asmenvardžiai yra valstybinės kalbos dalis ir oficialiai visur turi būti rašomi bei vartojami valstybine lietuvių kalba.

„Vilnijos“ draugijos pirmininkas **K. Garšva**

Lietuvos Sąjūdžio Vilniaus skyriaus pirmininkas **L. Kerosierius**

LIETUVOS UNIVERSITETUOSE

Karjeros diena universitete

Neda Černiauskaitė

Vilniaus Gedimino technikos universitete.
Rektorius prof. Romualdas Kliukas

Balandžio 20 d. Vilniaus Gedimino technikos universitete po ketverių metų pertraukos įvyko karjeros diena „Kodas: Rytojūs“. Jos metu studentai ir moksleiviai turėjo išskirtinę galimybę – susipažinti ir pabendrauti su pažangiausių Lietuvoje ir užsienyje veikiančių technologinių įmonių atstovais, sužinoti apie karjeros ir praktikos galimybes jose, padiskutuoti apie tam tikrų sričių specialistų poreikį darbo rinkoje.

Pasak universiteto Strateginės partnerystės centro direktorės dr. Milenos Seržantės, šiais metais ypatingas dėmesys buvo skiriamas ateities inovacijoms: „Tai vienas didžiausių karjeros renginių universitete

po ilgos pertraukos. Šiame karjeros mugėje apsilankė daugiau kaip 10 tūkst. studentų ir moksleivių iš visos Lietuvos. Čia jie turėjo galimybę susipažinti su universiteto verslo partnerių praktikų, darbo vietų pasiūlymais ir pasikonsultuoti, kaip geriau pasirengti būsimai karjerai.“

Renginys buvo padalintas į dvi erdves. Pirmojoje vyko karjeros mugė, kurioje studentai ir kiti renginio svečiai bendravo su vienomis iš pažangiausių įmonių – „Teltonika“, „EPAM Systems“, „Ignitis Grupė“, „Vinted“, „FL Technics“ ir kt. atstovais. Kitoje renginio erdvėje buvo įrengta diskusijų zona,

kurioje susirinkusieji klausėsi technologijų sektoriaus įmonių atstovų pranešimų. Daugumą diskusijų moderavo Lietuvoje gerai žinomas renginių vedėjas Jonas Nainys. Pranešėjai ne tik pasidalijo asmenine patirtimi, bet ir atskleidė, kokie įgūdžiai šiuolaikinėje darbo rinkoje, darbdavio nuomone, yra reikalingiausi. Tarp diskusijos dalyvių – „Teltonika“ Rinkodaros skyriaus vadovas Gediminas Mikalainis, pasidalinęs savo išvalgomis apie ateities darbo rinką, tarptautinės įmonės „EPAM Systems“ projektų vadovas Andrius Kriukas, kuris dalyviams atskleidė, ką reikia daryti besimokant universitete, norint pasiekti karjeros aukštumų.

Diskusijoje apie magistrantūros studijas, jų naudą verslui ir prasmę darbuotojui dalyvavo universiteto ir bendradarbiaujančių verslo įmonių atstovai. Jie dalijosi mintimis apie antrosios pakopos studijas ir vieningai patvirtino, kad jos padeda atverti karjeros galimybes įvairiose ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje veikiančiose įmonėse. Karjeros dienos renginyje dalyvavo ir gydytojas psichoterapeutas, „Eurogiudance“ ambasadorius Dainius Jakučionis. Jis perškaitė pranešimą itin aktualia tema ne tik

Renginių vedėjas Jonas Nainys

studentams ir moksleiviams, bet ir visiems, kurie susiduria su baimė kūrė keisti. Gydytojas kalbėjo apie pasirinkimo baimę ir jos priežastis, patarė, kaip galima ją įveikti.

Universitete vykusiame renginyje netrūko ir pramogų: lankytojai galėjo pasinerti į burbulų baseiną, nusifotografuoti prie gigantiškos spurgų sienos, lazerių erdvėje nupiešti savo ateities rytojų, iš arčiau susipažinti su Kūrybiškumo ir inovacijų centro „Linkmenų fabrikas“ Inovacijų alėja, 3D spausdintuvais ir šviesų instaliacijomis. *Autorė yra Vilniaus Gedimino technikos universiteto komunikacijos projektų vadovė*

Vilniuje vyks universitetų teatrų forumas

Vilniuje gegužės 7–13 d. jau dvidešimt ketvirtą kartą vyks Universitetų teatrų forumas. Žiūrovai turės galimybę pamatyti naujausius Lietuvos studentiško teatro spektaklius. Šiais metais renginio temą padiktavo karas Ukrainoje – jo fone viskas įgauna kitokią prasmę.

Forumo pavadinimas – „Ariadnės siūlas“, nes, pasak antikinio mito, net beviltiškiausioje situacijoje visada slypi išeitis, tik reikia ją surasti. „Net nesitarę mūsų teatrai naujuose spektakliuose dažniausiai liečia skaudžias karo, okupacijos patirtis, bando suprasti, kaip žmonėms pavyksta, išgyvenus karo siaubą, išlikti žmonėmis. Deja, bet karas Ukrainoje tęsiasi, o galo jam nematyti“, – teigia teatro studijos „Palėpė“ meno vadovas Olegas Kesminas.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto

rektorius prof. Romualdo Kliuko teigimu, šis teatrų forumas skirtas mūsų broliams ir seserims, kurie kovoja už kiekvieno laisvę gyventi demokratinėje valstybėje. Pasak meno vadovo O. Kesmino, forumas tęsia anksčiau – iškart po Rusijos invazijos į Ukrainą 2014 m. – pasirinktą forumo temą „Kitokia tikrovė“. Praėjo 9 metai, o situacija tik blogėja. Dabar aišku, kad visam pažangiam pasauliui jau tuomet reikėjo kitaip reaguoti į sukeltą karą, nenuolaidžiauti Rusijai. „Jungiant tų dviejų forumų temas, galiu pasakyti, kad „Kitokia tikrovė“ išsiplėtė, pagilėjo, sukūrė klaidų labirintą, kuriame reikia ieškoti išeities, to „Ariadnės siūlo“, išvesiančio iš blogio labirinto“, – pabrėžia O. Kesminas.

Meno vadovas taip pat atkreipė dėmesį, kad teatras, kaip viena iš meno šakų, yra itin reikalingas šiuolaikinėje visuomenėje.

Teatro studijos „Palėpė“ meno vadovas
Olegas Kesminas. Simo Bernoto nuotr.

Teatre, kaip niekur kitur, žiūrovai ir kūrėjai kalbasi gyvai realiu kūrybos metu. Tai – lyg sumažintas pasaulio modelis, kuris leidžia norimą problemą suprasti visiems kartu, apmąstyti, ieškoti išeities.

Universitetų teatrų forumas – vienintelis tokio pobūdžio ir tiek laiko gyvuojantis jaunimo renginys Baltijos šalyse, suburiantis teatru besidominčius studentus bendrai teatrinei veiklai, siekiantis sudominti jaunimą teatru, padėti jiems pažvelgti į pasaulį per teatro prizmę. Forumo renginiuose per visus gyvavimo metus dalyvavo ne tik Lietuvos universitetų teatrai, bet ir teatro trupės iš Jungtinių Amerikos Valstijų, Ispanijos, Baltarusijos, Suomijos, Lenkijos, Prancūzijos, Latvijos, Švedijos, Italijos, Norvegijos, Ukrainos, Serbijos, Vengrijos, Čekijos, Vokietijos ir kitų šalių. Forumo organizatoriai – VILNIUS TECH teatro studija „Palėpė“, Vilniaus universiteto teatras, asociacija „Koturnos“, Universitetų teatrų asociacija.

Rytojaus talentai: ar darbo prasmė jiems svarbesnė nei didesni atlyginimai?

Interviu su Vilniaus Gedimino technikos universiteto Strateginės partnerystės centro direktore dr. Milena Seržante

Šiuolaikinė jaunimo karta ne tik tiesia kelių nuomonių formuotojų erai, bet ir formuoja naujas darbo rinkos tendencijas, kurios akivaizdžiai skiriasi nuo tų laikų, kai didžiosios tarptautinės organizacijos buvo lyg aukšto kalno viršūnė, kurią pasiekti pavykdavo ne visiems. Šiais laikais tos viršūnės prieinamos kiekvienam jaunam talentui, turinčiam minimalų supratimą apie technologijas ir inžineriją. Tačiau čia su problemomis susiduria verslo atstovai, nes vis sunkiau rasti specialistų, turinčių žinių ir įgūdžių tam tikroje srityje.

– Kokie pokyčiai pastebimi darbo rinkoje?

– Dabartinė darbo rinka desperatiškai ieško talentų nuolat besiplečiančiam tech-

nologijų sektoriui. Ir kuo toliau, tuo labiau ši krizė juntama ne tik tarp žmogiškųjų išteklių specialistų arba šiuolaikinių talentų medžiotojų, bet vis aiškiau matoma ir universitetuose. Ir ypač ten, kur specialistai, gaunantys net ir socialinį išsilavinimą, turi bent minimalius inžinerinius pagrindus. Tačiau, žvelgiant iš kitos perspektyvos, pati darbo rinka turi ir savo užgaidų. Šiais laikais nepakanka būti tiesiog vadybininku arba žmogiškųjų išteklių specialistu. Pramonės ir technologijų sektoriaus plėtra sufleruoja poreikį, kad ir socialinės srities išsilavinimą turintis darbuotojas gebėtų programuoti, skaityti brėžinius, mokėtų dirbti su naujausia programine įranga ir pan. Tai iš esmės tik apsunkina abipusę komunikaciją tarp verslų ir augančių talentų.

– Ar įmanoma jauną darbuotoją įmonėje išlaikyti ilgiau negu metus? Kokių veiksmų reikia imtis įmonėms?

– Šiuolaikinė jaunoji karta – labai smalsi, nuolat ieškanti įvairios informacijos internete, nebijanti pokyčių. Tai lemia ir sudėtingą įmonių užduotį – išlaikyti jaunuosius talentus darbo vietoje ilgiau negu metus. Siekdamas šio tikslo, įmonės imasi įvairių priemonių, pradedant stilingais biurais, lanksčiu darbo grafiku, baigiant suteikiamomis galimybėmis dirbti iš bet kurios pasaulio

šalies, sporto klubų abonementais, papildomu sveikatos draudimu ir netgi pasiūlymu turėti namų tvarkytoją.

– Kas ką renkasi – darbdavys darbuotoją ar darbuotojas darbdavį?

– Galbūt susidaro įspūdis, kad šiuolaikinės įmonės pasiruošusios rinktis ne kvalifikuotus darbuotojus vien tik tam, kad turėtų reikiamą darbo jėgą. Tačiau taip tikrai nėra. Būtent kvalifikuotų specialistų ir trūksta verslams. Kalbant apie darbdavio ir darbuotojo pasirinkimą, manau, kad tai – abipusės partnerystės susitarimas, kuris šiais laikais dažniausiai yra paremtas pagarba vienas kitam ir noru kartu pasiekti bendrą tikslą.

– Pokyčiai darbo rinkoje – kokie jie?

– Pagrindinis pokytis, kuris, mano asmeniniu požiūriu, yra juntamas darbo rinkoje – darbo santykiai, orientuoti į tvarią verslo plėtrą. Tai iš esmės apima nuolatinį tvarių santykių su darbuotojais kūrimą, verslo procesų optimizavimą, diegiant inovacijas. Pastarosios dažnu atveju orientuotos ne tik į ekonominių rezultatų siekį. Inovacijų diegimas numato ir aplinką tausojančių sprendimų integraciją į įmonės veiklą. O visa tai ir yra apie šiuolaikinės jaunuolių kartos vienos iš pagrindinių savybių puoselėjimas – noras būti išskirtiniams.

– Kada geriausia pradėti investuoti

į būsimus talentus?

– Šiais laikais per vėlu investuoti ne tik į universitetų absolventus, bet ir trečio ar ketvirto kurso studentus. Talentų paieškos specialistai labai greitai sumedžioja studentus, kurie yra rengiami technologiniam sektoriui. Efektyviausias talentų medžioklės laikas – stojimų kampanija, kurios metu įmonėms derėtų bendradarbiauti su universitetais. Taip yra keliamas ne tik pačios profesijos prestižas. Verslo partneriai, skirdami stipendijas, turi galimybę prisivilioti pačius talentingiausias studentus. Įmonės aktyviai prisideda ir prie inžinerinių profesijų populiarumo skatinimo projektų. Kartu su VILNIUS TECH Stojančiųjų priėmimo ir informavimo centro darbuotojais keliauja į Lietuvos mokyklas, dalijasi savo sėkmės istorijomis.

– Dėl kurių sričių specialistų darbo rinkoje vyksta didžiausia konkurencija?

– Vienos geidžiamiausių profesijų darbo rinkoje – informacinės technologijos, energetikos, elektronikos, gamybos, transporto, logistikos ir statybos srityse. Trūksta ir finansų sektoriaus specialistų – analitikų, finansininkų, vadybininkų, turinčių inžinerijos pagrindų.

Tauragės moksleiviai respublikiniame STREAM konkurse – pirmi

Pritaikyta inž. Viktoro Jokubaičio išradimo idėja

Birutė Mozurkevičienė

Jau treči metai Tauragės „Šaltinio“ progimnazijos komandos dalyvauja tarptautinės mokslinės-praktinės konferencijos „STREAM ugdymo srovė“ (STREAM – S – gamtos mokslų, T – technologijų, R – kūrybinio skaitymo ir rašymo, E – inžinerijos, A – menų, dizaino, M – matematikos) konkursuose. Šiemet kūrybinėse dirbtuvėse buvo pasirinkta mokinių projektinių darbų tema „Inžineriniai sprendiniai Lietuvoje“. Konkursinį projektą „Gedimino kalnas – Lietuvos širdis. Apsaugokime jį“ kurti pasiūlėme mažiesiems – 3–5 klasių mokiniams. Radome grupelę tikrų entuziastų – Paulinę Dabulskytę, 5c kl., Martyną Klimaševskį, 5b kl., Domantą Virbalą, 4a kl., Domantą Sandorą, 4a kl., pasiryžusių dirbti ir po pamokų, ir per atostogas.

Jau keletą metų kalbama apie yrantį Gedimino kalną, ypač tada, kai užklumpa liūtys. Mums, pasitinkantiems Vilniaus miesto jubiliejų, pasirodė aktualu, kad pasinaudoję mūsų krašto išradėjo tauragiškio inžinieriaus, Mokslininkų sąjungos nario Viktoro Jokubaičio išradimo idėja, pasiūlytume, kaip sustabdyti mūsų šalies simbolio – Gedimino kalno – irimą. Išradėjas yra patentavęs 4 išradimus, davusius pagrindą dar 100 kitų išradimų, „kapiliarinės energetikos“ sąvokos atsiradimui. O 2019 m. jis mokslo bendruomenei pristatė savo išradimą – specialų tinklą, skirtą Gedimino kalno šlaitų apsaugai. Šaltiniuotų šlaitų irimas yra ne tik Gedimino

kalno problema. Išvengti nuošliaužų labai svarbu ir Tauragei, nes Jūros upės krantinėje įrengtą Meilės alėją taip pat labai stipriai apgadinano nuo drėgmės pertekliaus smunkantis šlaitas. Sustabdyti nuošliaužas svarbu ir atodangose, kurios saugomos kaip gamtiniai Lietuvos paminklai.

Viktoras Jokubaitis papasakojo mokiniams apie specialaus apsauginio tinklo konstrukciją ir veikimą, leido naudotis brėžiniu. Šis tinklas, sudarytas iš lanksčių ir skaidrių plastiko lovelių, vienas nuo kito surištu tokiu atstumu, kad tarp jų galėtų formuotis augmenija, sutvirtinanti atsparumą grunto slinkimui, o skaidrūs plastikiniai loveliai

tarnautų šviesos pralaidai ir perteklinių kritulių nutekėjimui.

Mokiniai pagamino Gedimino kalno, pilies, funikulieriaus maketus ir apsauginio tinklo fragmentą. Visa komanda džiaugėsi bandymo rezultatu – tinklas puikiai „nutekino“ lietaus perteklių maketo šlaitais. Komandos nariai iš biologijos mokytojos sužinojo, kad yrantiems šlaitams apželdinti sėjama anglų mokslininko išvesta žolė eraičinsvidrė gali augti po minėtu tinklu ir taip sutvirtinti šlaitą.

Mokiniams nuolat talkino įvairių dalykų mokytojai. Idėjos sumanytoja Audra Paulauskienė bendravo su išradėju Viktoru

Projekto komanda su inž. V. Jokubaičiu ir technologijų mokytoju Albinu Šlimu

Jokubaičiu, atliko visus organizacinius darbus. Apskaičiuoti Gedimino kalno, pilies, funikulieriaus ir apsauginio tinklo mastelius padėjo technologijų mokytojas Gintaras Cemnalianskis. Pastatų maketus daugiausia iš antrinių žaliavų mokiniai rentė kartu su kitu technologijų mokytoju Albinu Šlimu. Apie augalus informavo biologijos mokytoja Gražina Liutkienė. Literatūrinę dalį interviu konsultavo lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Birutė Kelpšaitė-Mozurkevičienė. Baigiamąjį projekto akcentą – išsamų projekto pristatymą su dar daugiau technologinio proceso eigos nuotraukų – parengė 5c kl. mokinė Paulina Dabulskytė, padedama IT mokytojos Nanijos Bekerienės.

Projektą balandžio 20 d. per „Zoom“ platformą pristatė ir į komisijos narių klausimus atsakė penktokai Paulina Dabulskytė ir Martynas Klimaševskis. Tą pačią dieną sužinojome ir rezultatus. Mokinių darbai buvo vertinami trijose – 2–6, 7–8, 9–12 klasių – grupėse. Skiriamos tikrai pirmosios vietos. Mūsų šalis 2–6 klasių grupėje – pirmi. Sveikiname ir mokinius, ir jų mokytojus. Manau, kad šis darbas mokiniams atskleidė, kad kiekvienas žmogus gali tapti išradėju, jei bus smalsus ir kūrybingas, mokės jungti įvairius dalykus, gebės stebėti, tyrinėti, bendradarbiauti ir paviešinti savo idėjas. O ir visai mūsų mokyklai taip pat smagu – turime savo „mini Gedimino kalną“, kuris tikrai „nenušlinks“. Autorė yra Tauragės „Šaltinio“ progimnazijos mokytoja

Ministrė M. Navickienė VDU studentams: „Jūsų profesijos žmonės ne tik dirbs sistemoje, bet ir ją kurs“

Balandžio 24 d. Vytauto Didžiojo universitete (VDU) viešėjo socialinės apsaugos ir darbo ministrė Monika Navickienė. Ji dalyvavo rektorato posėdyje, kuriame aptarė bendradarbiavimo su universitetu galimybes, viešėjo Socialinių mokslų fakultete. Čia surengtoje paskaitoje-susitikime su fakulteto bendruomene ir studentais ministrė pristatė planuojamus socialinės politikos ir socialinės apsaugos pokyčius. Ji akcentavo: „Pokyčiai planuojami tam, kad žmonės galėtų gyventi kuo savarankiškiau, gautų kompleksinę pagalbą, galėtų dalyvauti visuomeninėje veikloje.“

Ministrė pabrėžė, kad ypač vertingos yra VDU profesoriaus Jono Ruškaus išvalgos ir patirtis, analizuojant žmonėms su negalia opius klausimus. Mokslininkas yra pripažintas negalios srities ekspertas, aktyviai dalyvaujantis nacionaliniuose ir tarptautiniuose projektuose, skirtuose pagrįsti žmonių su negalia ir kitų pažeidžiamų grupių teisių užtikrinimo būtinybę. 2014 m. Jungtinių Tautų (JT) Generalinėje Asamblėjoje J. Ruškus išrinktas pirmuoju Lietuvos atstovu JT Žmonių su negalia teisių komitete, 2018 m. perrinktas antrai kadencijai. Ši pozicija – ne tik asmens, bet ir valstybės pripažinimas tarptautinėje erdvėje. 2018 m. J. Ruškui įteiktas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžius. „Dėkoju prof. J. Ruškui už jo nepaliaujamą rūpestį žmonėms su negalia, jo ekspertines išvalgas ir siūlymus, nuoseklų Lietuvos atstovavimą tarptautiniuose projektuose ir organizacijose, už jo talką „Arkos“ bendruomenei“, – sakė ministrė M. Navickienė.

Ministrė kreipėsi į VDU socialinio darbo studentus ir absolventus, dalyvavusius paskaitoje. „Mes turime ruošti tam, kad jūsų profesijos žmonės ateis ne tik dirbti į šią sistemą, bet ir ją kurti. Jei bandysime tik algoritmais ir

Susitikimas Vytauto Didžiojo universitete. Iš kairės: prof. Jonas Ruškus, doc. Rasa Naujanienė, ministrė Monika Navickienė, VDU rektorius prof. Juozas Augutis

aprašais savo darbą reglamentuoti, užkirsime galimybę pamatyti tai, kas yra sunkiai aprašoma. Tad labai linkiu, kad rastume pusiausvyrą tarp to, kas turi būti aprašyta, ir pasitikėjimo, kurį privalome sukurti kiekvienam sistemoje dirbančiam darbuotojui, kad jis nebijotų rizikuoti, priimti sprendimą, net jeigu aprašas konkrečiai nenurodo, ką daryti“, – pažymėjo M. Navickienė.

Pasakodama apie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos darbus, ministrė pažymėjo, kad šios ministerijos atsakomybė apima labai placią sritį – socialinį draudimą, pensijas, socialines paslaugas, negalios, pabėgėlių, integracijos klausimus. „Šie dveji kadencijos metai buvo labai sunkūs – COVID-19, nelegalios migracijos banga, pabėgėlių iš Ukrainos krizė ir t. t. Nepaisant to, pavyko įgyvendinti pagrindines reformas“, – apibendrino M. Navickienė. Ji sakė, kad dirbdama stengiasi dažnai vykti į savivaldybes, kalbėtis su praktikais, išklausti jų pastabas, gauti

grįžtamąjį ryšį apie priimamas reformas.

Planuojami pokyčiai

Nuo ateinančių metų pradžios įsigaliosiantys teigiami pokyčiai palies daugiau kaip 223 tūkst. žmonių, turinčių negalią, kasdienį ir visuomeninį gyvenimą, užtikrins lygias galimybes visose gyvenimo srityse. Negalios vertinimo modelis taps kokybiškesnis, užtikrins taiklesnę paramą žmonėms su negalia, didins paslaugų prieinamumą. Pokyčiai skirti tam, kad būtų užtikrintos galimybės žmonėms su negalia savarankiškai gyventi, kad jie gautų kompleksinę pagalbą ir galėtų įsitraukti į visuomeninį gyvenimą tiek, kiek nori. Laiku negaudami pagalbos ir nedalyvaudami darbo rinkoje, žmonės su negalia gyvena atskirtyje ir patiria didesnę skurdo riziką.

Pasak ministrės, įgyvendinus reformą, bus mažinama medicininių kriterijų įtaka negalios vertinimo rezultatui, labiau atsižvelgiant į konkretaus žmogaus individualių poreikių

apimtį ir aplinkos kliuvinius. Bus vertinama daugybė kitų sričių: mobilumas, apsitarnavimas, bendravimas, kasdienė veikla, gyvenamoji aplinka ir kt., bus siekiama išsiaiškinti individualų asmens pagalbos poreikį.

Planuojama nemažai pokyčių ir socialinių paslaugų srityje. Siūlomų Socialinių paslaugų įstatymo pakeitimų tikslas – didinti socialinių paslaugų prieinamumą ir kokybę šeimoms, pažeidžiamiems asmenims, asmenims su negalia bei jų artimiesiems. Planuojama, kad už socialines paslaugas reikės mokėti mažiau. Dalis socialinių paslaugų bus teikiama nemokamai ir taip sumažės finansinė našta, tenkanti tiek pažeidžiamiems asmenims, tiek jų šeimoms nariams. Atsiradus nuolatiniams globotojams, be tėvų globos likusiems vaikams bus sudarytos sąlygos augti šeimai artimoje aplinkoje.

Numatoma plėsti socialinių paslaugų teikėjų ratą. Tikimasi, kad jau nuo kitų metų laikinas atokvėpis taps nemokama ir atskira specialiąja socialine paslauga, o socialines paslaugas galės teikti ir fiziniai asmenys. Bus nustatytas aiškesnis socialinės globos įstaigų licencijavimas ir akreditavimas, patikslinti socialinių paslaugų kokybės reikalavimai. ■

Ministrė Monika Navickienė susitikime su VDU studentais. Viktorijos Zaveckaitės nuotr.

Fizinių asmenų bankroto įstatymui – dešimt metų

Kęstutis Stoškus

Balandžio 21 d. Mykolo Romerio universitete (MRU) surengtoje konferencijoje „Veiksmingo fizinių asmenų bankroto proceso užtikrinimas“ išvalgomis dėl veiksmingo fizinių asmenų bankroto proceso užtikrinimo dalinosi teisėjai, advokatai, nemokumo administratoriai, MRU mokslininkai. Jie diskutavo aktualiais fizinių asmenų bankroto proceso klausimais: fizinių asmenų bankroto bylos iškėlimo sąlygos, nemokumo administratoriaus vaidmuo, užtikrinant veiksmingą bankroto procesą, kasacinio teismo praktika, fizinių asmenų nemokumo „turizmas“, „naujos pradžios“ suteikimas ir kiti aktualūs klausimai.

„Per dešimtmetį nuo Fizinių asmenų bankroto įstatymo įsigaliojimo buvo iškelta daugiau kaip 3 tūkst. fizinių asmenų

bankroto bylų. Daugiau nei pusė jų yra sėkmingai baigtos. Lyginant su kitomis šalimis, tai nėra daug. Dešimties metų įstatymo taikymo praktika parodė, kad kyla daug klausimų, susijusių su šio įstatymo taikymu: dėl bankroto bylos iškėlimo sąlygų, turto realizavimo problemų, susijusių asmenų bankroto proceso vykdymo, ir kt. Teisės doktrinos darbų nėra daug, todėl sveikintinos mokslininkų ir praktikų pastangos diskutuoti šia tema, ieškoti geriausių sprendimų“, – pabrėžė MRU Teisės mokyklos dekanė prof. dr. Lyra Jakulevičienė.

Fizinių asmenų bankroto procesas kelia nemažai klausimų tiek teismų praktikoje, tiek teisės doktrinoje: dėl fizinio asmens nemokumo ir nesąžiningumo nustatymo, bankroto bylos neiškėlimo sąlygų ir kt. Pastaruoju metu teismų praktikoje dažnai pasitaiko atvejų, kai asmenys, kurių didžioji dalis pradelstų skolų kyla iš ūkinės komercinės veiklos vykdymo, siekia iškelti fizinio asmens bankroto bylą. Tokiu atveju kyla klausimas, ar toks asmens (verslininko) nesąžiningumas turėtų būti aiškinamas, kaip ir asmens, kurio pradelstos skolos kyla iš vartojimo teisinių santykių. Neretai problemų kelia mokymo atkūrimo plano tvirtinimo procedūra ir turto realizavimo

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Teisėjų tarybos narė, prof. dr. Egidija Tamošiūnienė

MRU Teisės mokyklos dekanė prof. dr. Lyra Jakulevičienė

klausimai, ypač kai bankrutuoja susiję asmenys.

Šiuo metu Lietuvoje fizinių asmenų ir juridinių asmenų nemokumo procesai reglamentuojami skirtinguose teisės aktuose. Teismų praktikoje kyla klausimų, kaip turėtų būti suderinami fizinių ir juridinių asmenų nemokumo procesus reglamentuojantys teisės aktai, ypač tuo atveju, kai fizinių asmenų bankroto procesu siekia pasinaudoti verslininkai. Kaip pažymėjo MRU Teisės mokyklos profesorė Salvija Mulevičienė, šiuo metu nemokumo procesą Lietuvoje reglamentuoja du teisės aktai, tačiau neturime vientiso požiūrio ir aiškumo, ar visais atvejais toks reguliavimas yra pagrįstas.

Konferenciją organizavo MRU Teisės mokykla kartu su partneriais: Teisėjų taryba, Nemokumo administratorių rūmais ir advokatų kontora „Sorainen“. Tai jau antroji nemokumo teisės konferencija. Pirmoje nemokumo teisės konferencijoje šios srities mokslininkai ir praktikai diskutavo apie veiksmingo juridinių asmenų nemokumo proceso užtikrinimo priemones. Autorius yra MRU Komunikacijos ir rinkodaros centro Išorinės komunikacijos vadybininkas. ■

UNIVERSITETŲ TARPTAUTIŠKUMAS

EUROPOS UNIVERSITETŲ ALJANSAS

ATHENA Europos universitetų aljansas, kuriam priklauso ir vienintelis Lietuvoje – Vilniaus Gedimino technikos universitetas, pristato jungtinę iniciatyvą „Co-Creation Hub“. Ši nauja platforma leis „FabLab“ dirbtuvėms, dizaino fabrikams, kūrybiškumo centrums iš ATHENA aljanso narių atverti savo kūrybines dirbtuves bendriems projektams ir tarptautiniam bendradarbiavimui.

„Pažangių technologijų aukštojo mokslo tinklo aljansas“ (angl. *Advanced Technology Higher Education Network Alliance – ATHENA*) nuo 2020 m. vienija Porto politechnikos institutą (Portugalija), Orleano (Prancūzija), Zygeno (Vokietija), Mariboro (Slovėnija), VILNIUS TECH (Lietuva), Marijos Kiu-ri-Sklodowska (Lenkija), Vigo (Ispanija), Niccolò Cusano (Italija) ir Graikijos Viduržemio jūros universitetus (Graikija). ATHENA partneriai siekia sutelkti jėgas bendrų mokslo ir studijų klasterių kūrimui, veiksmingiau bendradarbiauti su verslu žinių ir technologijų perdavimo srityje.

Aljanso sukurta inovatyvi platforma „Co-Creation Hub“ siekia skatinti bendradarbiavimą tarp jo dalyvių ATHENA ekosistemoje, įskaitant universitetų studentus, darbuotojus, pramonę ir visuomenę. VILNIUS TECH prisijungė prie šios bendradarbiavimo iniciatyvos kartu su VILNIUS TECH Kūrybiškumo ir inovacijų centru „LinkMenų fabrikas“. „Bendradarbiavimas tarp aljanso inovacinių ir kūrybinių ekosistemų suteikia galimybę tarpdiscipliniam bendradarbiavimui ir bendram inovacijų kūrimui nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. Toks bendradarbiavimas atvers daugiau galimybių bendriems moksliniams tyrimams, mobilumo ir edukaciniams projektams tiek mokslininkams“, – sako ATHENA aljanso koordinatore doc. dr. Asta Radzevičienė.

„Jau galima matyti „Co-Creation Hub“ iniciatyvos pavyzdžius, tokius kaip aljanso narių dalyvavimas žiemos ir vasaros mokyklose, kurias organizuoja VILNIUS TECH „LinkMenų fabrikas“. Šie renginiai sutei-

Dalyvavimas Europos universitetų ATHENA iniciatyvoje. *Asoc. nuotrauka*

kia galimybes jo nariams keistis idėjomis tarpdisciplininėje aplinkoje. Dalyvaujant tokiose renginiuose, jie gali įgyti vertingos patirties ir žinių, kurios gali būti taikomos jų pačių projektams ir iniciatyvoms“, – teigia VILNIUS TECH „LinkMenų fabrikas“ direktorė dr. Lina Pečiūrė.

Vienas pagrindinių „Co-Creation Hub“ tikslų – sukurti kūrybiškų, bet skirtingų ekosistemų tarptautinį tinklą, kuriame studentai, pramonė ir kiti suinteresuoti asmenys

galėtų panaudoti savo išteklius, siekdami įgyvendinti savo idėjas. Mokslininkai, tyrėjai ir studentai galės sukurti prototipus ir atlikti tyrimus tam tikrame universitete, o po to juos įvertinti ir testuoti kitame aljanso universitete. Kai kuriuose scenarijuose yra numatomas nuotolinis procesų valdymas.

„Kai pradėdame dirbti su galimybe nuotoliniu būdu kurti produktus, galima sakyti, kad mokslas tikrąja to žodžio prasme tampa apčiuopiamas tarptautiniu mastu“, – teigia Ruger Winnege, Siegeno universiteto ATHENA koordinatorius, vadovaujantis „Co-Creation Hub“ iniciatyvai. Ši iniciatyva atsirado kritiniu laikotarpiu, kai pasaulis susiduria su įvairiais iššūkiais ir galimybėmis, kuriant inovacijas versle. Todėl ATHENA suteikia bendradarbiavimo galimybes, tokias kaip kūrybiniai ir tiriamieji darbai jungtinėse studijose, specializuotos mainų programos, dirbtuvės, atvirojo kodo duomenų bazės, profesionalų tinklaveika ir kita jungtinė veikla.

Valdo Adamkaus premijos laureatė – prof. Tatjana Paulauskienė

Žemės dienos išvakarėse paaikšėjo Prezidento Valdo Adamkaus bibliotekos ir Danos Gedvilienės fondo gamtos sauginės premijos (5 tūkst. eurų) laureatė. Ja šiais metais komitetas išrinko mokslininkę ir išradėją prof. dr. Tatjaną Paulauskienę. Laureatę nominavo Klaipėdos universiteto Jūros technologijų ir gamtos mokslo fakultetas. Premija T. Paulauskienei skirta už aplinkai draugiškų technologijų, skirtų naftos teršalų valymui iš vandens, kūrimą, ekologinį visuomenės švietimą ir už pasiekimus bei lyderystę ekologijos ir aplinkotyros mokslų srityje.

T. Paulauskienė yra Klaipėdos universiteto profesorė, vyresnioji mokslo darbuotoja ir universiteto startuolio – atžalinės įmonės „InobioStar“, įkurtos 2020 m., įkūrėja ir vadovė. Sparčiai plėtojama įmonė teikia ekologinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos paslaugas, padeda rasti ir įgyvendinti netradicinius ir gamtai draugiškus sprendimus, vykdo sukurtų produktų komercinimą, konsultuoja. „InobioStar“ drauge su Klaipėdos universitetu kuria sprendimus, leidžiančius neutralizuoti naftos išsiliejimų jūroje padarinius.

Kaip pasakoja premijos laureatė T. Paulauskienė, Baltijos jūra yra viena iš labiausiai užterštų jūrų pasaulyje. „Ji yra gana uždara, vanduo keičiasi labai lėtai – apie 3 proc. per

Klaipėdos universiteto prof. Tatjana Paulauskienė

metus, todėl visa patiriama tarša kaupiasi ir lieka ilgam. Be to, Baltijos jūroje yra gana intensyvi laivyba, o vienas iš pagrindinių gabenamų krovinių yra nafta ir naftos produktai. Taip pat turime nemažai naftos terminalų, kuriuose gali įvykti išsiliejimai. Tokiame aplinkosauginiu požiūriu jautriame regione būtina naudoti tik aplinkai draugiškus sprendimus“, – teigia mokslininkė. Jos teigimu, nafta yra vienas iš labiausiai

paplitusių teršalų vandenynuose.

„Kasmet vandenynus užteršia apie 3 milijonai tonų naftos. Naftos išsiliejimo metu visos vietinės įmonės, įskaitant buriavimą, žvejybą, turizmą, taip pat pramonės šakos, kurios priklauso nuo gėlo jūros vandens, yra sustabdomos ir negali tęsti savo veiklos, kol vanduo nebus išvalytas. Tikime, kad išskirtinių savybių inovacijos darys teigiamą poveikį visuomenei ir reikšmingai prisidės prie vietos verslo atsigravimo“, – tikina T. Paulauskienė.

Pasak mokslininkės, Prezidento Valdo Adamkaus premija yra labai svarbi, siekiant apsaugoti ir atstatyti gamtinę aplinką bei užtikrinti išteklių tvarumą: „Jaučiuosi pakylėta ir laiminga, būdama šios premijos laureatė. Labai didžiuojuosi savimi ir komanda bei mūsų atliekamais darbais vardan tvarios ateities. Pastaruosius keletą metų aktyviai dirbame prie žaliojo ir mėlynojo augimo inovacijų kūrimo ir džiaugiamės būdami taip pat įvertinti ir už Lietuvos ribų – ką tik gavome Europos horizonto „Women TechEU“ programos dotaciją. Abu šie apdovanojimai svariai prisidės prie kuriamų inovacijų įgyvendinimo. Tikiu, kad bendromis pastangomis mes sukursime svarią ir saugią aplinką, o Baltijos jūra po 20 metų bus sveika, jungianti regionus ir užtikrinanti žmonių gerovę.“

Premija bus įteikta birželio 5 d. – Tarptautinę aplinkos apsaugos dieną. Planuojama, kad šią premiją įteiks Prezidentas Valdas Adamkus.

Skirtingos nominacijos

Premijos steigėjai ir komitetas džiaugiasi, kad Lietuvos visuomenės aplinkosauginis sąmoningumas auga, vis plačiau žvelgiama į aplinkai naudingas veiklas. Šiemet buvo sulaukta 18 nominacijų visose keturiose kategorijose: už visuomeninį veikimą, politikos sprendimus (savivaldos lygmeniu), už pasiekimus moksle ir iniciatyvas verslo srityje. Iš viso buvo nominuota 16 skirtingų asmenų.

Išskirtinio komiteto ir steigėjų dėmesio už pasiekimus sulaukė Alytaus regiono atliekų tvarkymo centro direktorius Algirdas Reipas, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos ilgametė vadovė Rūta Baškytė, Tauragės miesto savivaldybė, išsikėlusį ambicingus tikslus tapti aplinkai neutraliu miestu iki 2030 metų, ir visada stiprų visuomenės bei nevyriausybinų organizacijų palaikymą turintys ir aplinkosaugos labai dirbantys Alina Andronova (Klaipėdiečių iniciatyva už demokratiją ir ekologiją) ir Žymantas Morkvėnas (Baltijos aplinkos forumas). Premijos laimėtoją išrinko komitetas, kurį sudaro skirtingoms sferoms atstovaujantys savo sričių profesionalai.

NAUJI SOCIALINIAI TYRIMAI

O kas esu aš?

Tadas Vadvilavičius

Dažnai juokaujama, kad mokykloje mokoma to, ko neva gyvenime neprireikia: kokia yra diskriminanto formulė, kaip išlyginti cheminę reakciją, kokios yra ląstelės branduolio funkcijos. Žinoma, kai kuriose srityse šios žinios yra išties naudingos. Bet galbūt verta grįžti prie klausimo „Ko mokykloje neišmoko?“ Naiviai

tikimės, kad, pabaigęs 12 klasių, jaunas žmogus bus pajėgus priimti sprendimą, kokios karjeros jis nori siekti. Ir nors nemaža dalis jaunų žmonių su šia užduotimi puikiai susitvarko, ką daryti tiems, kuriems šį sprendimą priimti sekasi sunkiau?

Karjeros kelias prasideda nuo „Aš“

Frazė „Tu nesi pasaulio bamba“ turi neigiamą prasmę. Dažniausiai ji vartojama,

siekiant parodyti žmogaus egoizmą, savęs sureikšminimą. Tačiau tiesa ta, kad kiekvienas mūsų esame „savo gyvenimo bamba“, su savo individualiais iššūkiais, galimybėmis, stiprybėmis, vertybėmis ir požiūriu, kurie gali turėti įtakos tam, ką mes gyvenime renkamės ir kaip elgamės. Būdami „savo gyvenimo bamba“, mes geriausiai žinome, kas mes esame ir ko mes norime. O gal nežinome?

■ Nukelta | 9 p.

O kas esu aš?

■ Atkelta iš 8 p.

Karjeros planavimas remiasi prielaida, kad asmuo pažįsta save, geba apibūdinti, kokius poreikius ir lūkesčius jis turi, kokiomis vertybėmis vadovaujasi, ir, remdamasis savęs pažinimu, gali pasirinkti jam tinkamiausią karjeros kryptį. Pavyzdžiui, itin populiarus mokslininko Johno Hollando karjeros interesų testas (kuris nėra be trūkumų!) yra grįstas prielaida, kad asmuo išmano tai, kas jam yra svarbu, įdomu ir kokie yra jo interesai. Bet ar net subrendęs žmogus tikrai gali aiškiai atsakyti, kokie yra jo interesai? Vertybės? Požiūris?

„Aš“, kuris šiame tekste yra sulyginamas su „savo pasaulio bamba“, yra įvairiapusis, sudėtingas, kartais nesuprastas, kartais labai aiškus, o dažnai netgi nežinomas pačiam žmogui. O mokykloje mokiniai nėra (ar bent jau yra labai retai) mokomi atsakyti į svarbų klausimą: „O kas esu „Aš?“, kuris yra karjeros planavimo pagrindas ir pradžia.

Atsakyti į klausimą: „O kas esu „Aš?“

Pažinti save ar savąjį „Aš“ nėra paprasta,

O kas esu aš? Asoc. nuotr.

ypač jei nežinome, nuo ko pradėti, arba visai nepradedame. Savęs pažinimas gali apimti savo vertybių, asmenybės savybių, interesų, gebėjimų, nuostatų, įgūdžių, poreikių, motyvų pažinimą. Kiekviena išvardinta savęs pažinimo sritis yra labai plati, todėl nenuostabu, kad save pažinti gali būti sunku ir tai trunka ilgai.

Savęs pažinimui gali būti naudojami įvairūs testai, tokie kaip jau minėtas J. Hollando karjeros interesų testas. Tačiau jie gali būti netikslūs, naudojami ar interpretuojami

netinkamai. Kartais sunku aiškiai įvertinti ar atsiminti savo elgesį. Pavyzdžiui, kaip įvertintumėte teiginį: „Man dažnai sunku apsispręsti“? Ką reiškia „dažnai“? Kartais būna labai lengva, o kartais tikrai tenka pasukti galvą. Nors testai dažnai gali būti netikslūs ar netinkamai naudojami, jie užima didelę dalį savęs pažinimo metodų mokykloje.

Vis dėlto, kasdien patirtis mokykloje yra puikus būdas rinkti informaciją apie save. Bet kokia mūsų veikla, kuria užsiimame mokykloje ar už jos ribų, yra puiki proga geriau pažinti save, apie save pastebėti kažką naujo, patvirtinti apie save jau turimas žinias. Galima apsvarstyti visą daugybę klausimų: ar man labiau patinka dirbti su kitais ar vienam (vienai), ar man geriau sekasi įsiminti informaciją, kurią išgirdau ar kurią perskaičiau, kaip man pavyksta susidoroti su stresu prieš atsiskaitymus, ar man labiau patinka rašyti, ar kalbėti, kokie mano kompiuteriniai įgūdžiai, kokių matematikos žinių man trūksta.

Taip pat galima apgalvoti, kas man svarbiau – asmeninė ar komandinė sėkmė, ar man patinka būti dėmesio centre, kokias

užduotis atlikti sekasi geriausiai, kokią strategiją naudoju, priimdamas sprendimus. Ar dažniau susitelkiu į detales, ar man svarbiau bendras paveikslas? Ar man reikia labai aiškių taisyklių, atliekant užduotį, ar mėgstu rasti savo kelią?

Šie ir daugybė kitų įvairių klausimų gali būti užduoti, siekiant padėti sau ar kitiems geriau pažinti save, padėti geriau suprasti, kas yra „Aš“, kas dar slepiasi ir kas jau yra žinoma. Savęs pažinimas – tai pirminė karjeros planavimo dalis, kuri, rodos, yra pamiršta. Mokiniai, mokytojai, tėvai, draugai – didžiulis ratas mus supančių žmonių, kurie gali užduoti klausimus: „O kas Tu esi?“, „Ką apie save sužinojai šią savaitę?“, „Kas Tau labiausiai patinka mokykloje?“ ir kitus, ir padėti jiems atsakyti. Kiekvienas, net, atrodo, nedidelis klausimas gali padėti sudėlioti tą mozaiką, kurią galima pavadinti „Aš“.

Tad ar galite atsakyti į klausimą „O kas esu „Aš?“ O gal galite padėti į šį klausimą atsakyti savo mokiniui, broliui / sesei ar vaikui? Autorius yra Vytauto Didžiojo universiteto Psichologijos katedros doktorantas

TAUTOS ISTORIJOS PUSLAPIAI

Prof. Augustino Voldemaro ir mjr. Stasio Puodžiaus minėjimas

Dr. Raimundas Kaminskas

Balandžio 16 d. Zarasuose paminėtos prof. Augustino Voldemaro (1883–1942) 140-osios gimimo ir Zarasų burmistro (1934–1938), žuvusio Štuthof koncentracijos stovykloje, mjr. Stasio Puodžiaus (1896–1943) 80-osios mirties metinės. Minėjimas prasidėjo Zarasų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčioje šv. Mišiomis, kurias aukojo ir pamokslą pasakė kan. Vilnis Viktoras Cukuras.

Vėliau Zarasų krašto muziejaus padalinyje (D. Bukonto g. 1), kurio namo antrame aukšte 1934 m. gyveno A. Voldemaras, muziejininkė Rimutė Morozovienė pradėjo minėjimą įžanginiu žodžiu apie asmenybių svarbą krašto gyvenime. Apžiūrėjome leidinių parodą, skirtą prof. A. Voldemarui. Dr. Raimundas Kaminskas padėjo renginio organizatoriams LGRTC generalinio direktoriaus dr. Arūno Bubnio vardu ir perskaitė pranešimą „Prof. Augustino Voldemaro 140-osios gimimo metinės: istorinė atmintis

Prie Nežinomo kareivio kapo Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Autoriaus archyvo nuotr.

ir išmoktos pamokos“, pristatydamas tris pagrindinius A. Voldemaro istorinius vaidmenis: kaip valstybės kūrėjo, kaip pedagogo ir mokslininko bei kaip socialinio kritiko.

Apie Stasio Puodžiaus gyvenimo kelią kalbėjo Vilniaus zarasiškių klubo „Ežerėnai“ vadovas Evaldas Židonis, šios organizacijos narys Osvaldas Milius ir S. Puodžiaus

giminaitė Rimantė Ratinskaitė. Kalbėjusieji svečiai pristatė šių asmenybių veiklą, reikšmę, padovanojo jų atminimui sukurtus atvirukus.

NAUJOS KNYGOS

Ilona Skujaitė pristatė Kotrynos Jogailaitės istoriją

„Kodėl dar niekas iki šiol to nepadare? Juk Kotryna Jogailaitė – mūsų istorijos deimantas“, – stebisi žurnalistė Ilona Skujaitė, šių metų pradžioje pristaciūsi istorinį romaną „Karo nuotaka“. Iš užmaršties šešėlio ištraukta karalaitės Kotrynos istorija sužavėjo ir skaitytojus. Pirmasis knygos tiražas jau parduotas, leidžiamas antrasis.

Knygos autorė sako, kad jos tikslas buvo sugrąžinti Kotryną Jogailaitę į Lietuvos istorinę atmintį. Didelio populiarumo sulaukęs istorinis romanas yra pirmasis žurnalistės mėginimas rašyti grožinę literatūrą. Ji pasakoja, kad faktų ir šaltinių paieška priminė detektyvą, nes karalaitės istorija yra lyg sutrūkęs perlų vėrinys, kurio karoliukai išsibarstę

po keturias šalis – Lenkiją, Lietuvą, Suomiją ir Švediją. Kotrynos Jogailaitės temos tyrinėjimams knygos autorė skyrė penkerius metus, o prieš tai dar porą metų, kad geriau suprastų kontekstą, ji skaitė įvairias knygas apie XVI amžių. Istorinį romaną „Karo nuotaka“ išleido leidykla „Alma littera“.

Vilniaus istorijai reikšminga medžiaga pasiekė Lietuvą

Dokumentų atsiradimo aplinkybės

Lietuvos nacionalinis muziejus netrukus pristatys penkerius metus trukusį tyrimą, kuris tapo įmanomas, tik įsigijus itin vertingą ir Vilniaus miesto istorijai reikšmingą istorinę medžiagą, saugomą Rusijos kariniuose archyvuose. Jos kilmė ir tikslas nustebino muziejaus istorikus, tačiau išsiaiškinti pavyko, tik išnagrinėjus nepaprastai didelį kiekį medžiagos. Tyrimo svarbą sustiprina tai, kad esama geopolitinė situacija ilgam užvėrė Rusijos archyvus tyrėjams iš Lietuvos. Įsigyti šią medžiagą buvo suspėta pačiu laiku. Didžiąją jos dalį sudaro skaitmeninės kopijos penkiasdešimt vienas didelio formato lakštas su Vilniaus miesto visų gatvių ir priemiesčių užstatymo brėžiniais ir XIX a. miesto planas.

Tyrimo vadovė doc. dr. Birutė Vitkauskienė papasakojo, kad apie šią medžiagą žinota jau seniai, tačiau viską į savo vietas sudėliojo Lietuvoje surastas dokumentas: „Tik praėjus keleriems metams po to, kai ją įsigijome, pavyko rasti po 1831 metų sukilimo rašytą raštą, kuriuo Rusijos vidaus reikalų ministras informuoja Vilniaus karinį gubernatorių, kad į Vilnių turi atvykti grupė kariškių, inžinierių ir topografų, kurių tikslas – parengti miesto maketą. Taip paaiškėjo, kad Maskvoje ir Sankt-Peterburge atskirai saugota medžiaga yra susijusi.“

Vilniaus dokumentavimo procesas tuomet galėjo trukti iki dvejų metų. Tikėtina, kad pagamintas maketas į Rusiją buvo išvežtas vėliau. „Tokie projektai būdavo derinami su caru, galbūt buvo netgi jo paties užsakyti. Manychiau, kad miesto maketas buvo savotiška demonstracinė priemonė, kaip karinė administracija įsivaizdavo „tramdysianti“ posukiliminį Vilnių. Buvo svarbu žinoti miesto išsidėstymą, užfiksuoti jau įrengtą karinę tvirtovę, kuri, kaip ir keliuose kituose imperijos okupuotuose miestuose (pavyzdžiui, Lietuvos Brastoje), atsirado pačiame miesto centre. Carinės Rusijos

valdžia bijojo, kad sukilimai kartosis, todėl nuo tvirtovės pylimų į miestą buvo nukreiptos parankos. Ironiška, kad viskas pasisuko taip, kad dabar galime pasidžiaugti, turėdami unikalią medžiagą, o to laiko pastatų fasadų išvaizdą galime atkurti iki smulkiausių detalių“, – pasakoja B. Vitkauskienė.

Anot mokslininkės, toks miesto dokumentavimas buvo savotiška tų laikų vizualizacija, tik vykdyta be jokios įrangos: einant gatvėmis, piešiant bei braižant kiekvieną fasadą, vėliau lipdant maketą iš mažų medžio plokštelių, kurios savo spalvomis atspindėjo Vilniaus pastatų koloristiką.

Miesto, kaip gyvo organizmo, vaizdas

Prieš du šimtus metų atlikto darbo detalumas ir preciziškumas, mastelio laikymasis leido konvertuoti brėžinius į 3D modelį ir Vilniaus miesto maketą atkurti jau šiuolaikinėmis priemonėmis. Tai unikalus atvejis, nes nė vienas Lietuvos miestas neturi tokios medžiagos. Pasak B. Vitkauskienės, pasiremiant šio tyrimo rezultatais, naudojantis šiuolaikinėmis technologijomis, bus perteiktas mums mažai pažįstamas Vilniaus vaizdas: „Norėjome atkurti ne tik patį maketą, bet ir vienisą šios epochos Vilniaus miesto paveikslą. Gilinomės į Vilniaus miesto užstatymą, jo pastatų architektūrą bei gyventojus. Identifikavome kiekvienos gatvės fasadus, nes brėžiniuose gatvių pavadinimai nebuvo užrašyti. Nagrinėjome autentišką tų laikų ikonografiją, rašytinius šaltinius, pagal miesto pastatų ir sklypų savininkų sąrašus išsiaiškinome visų valdų savininkus nuo 1775 iki 1845 metų.“

Atkurtas maketas bus pats tiksliausias mūsų dienas pasiekęs liudijimas apie tai, kaip Vilnius atrodė prieš 200 metų, ir parodys miesto, kaip gyvo organizmo, visumą: miesto topografiją, viso senamiesčio užstatymą. Interaktyvūs sprendimai makete leis vizualizuoti demografinio, socialinio-kultūrinio konteksto pokyčius po 1794 ir 1831 m. sukilimų, atkurti įvairias kasdienybės istorijas,

Atkurto XIX a. Vilniaus miesto maketo fragmentas. S. Samsono nuotr.

priminti mieste gyvenusias asmenybes.

„Moksliniai tyrimai yra pamatinė muziejinių darbo dalis, be kurios negalėtume lankytojams pasiūlyti turiningų ir jiems aktualių parodų bei kitų šviečiamųjų renginių. Ypač džiugu, kai jie leidžia atstatyti istorinę teisybę, ką ir padarė šio tyrimo komanda: maketas, kuris buvo sukurtas mūsų laisvės siekio malšinimui, dabar atgims miesto pažinimui“, – kolegų atlikto tyrimo rezultatus įvertino muziejaus vadovė dr. Rūta Kačkutė. Išvysti maketą bus galima jau netrukus: šių metų gegužės–spalio mėnesiais jis bus eksponuojamas šalia Karaliaus Mindaugo paminklo iškilsiančiame laikiname paviljone „Vilnius prieš 200 metų“. Projektą papildys plati lydimųjų renginių, ekskursijų ir kitų edukacijų programa, kuri skatins šiandienos vilniečių sukurti arba sustiprinti ryšį su Vilniumi per miesto istorijos ir praeities vilniečio pažinimą.

Paviljono patirtis bus visapusiškai pritaikyta ir užsieniečiams, kuriuos pirmiausia turėtų nustebinti skirtumai tarp dabartinio Vilniaus ir jo vaizdo prieš 200 metų. Šis pro-

jektas ir šiemet minimas Vilniaus 700 metų jubiliejus – puiki proga iš Vilniaus kilusiems asmenims atgaivinti savo ryšį su miestu.

Mokslinį tyrimą vykdė Lietuvos nacionalinio muziejaus menotyrininkė doc. dr. Birutė Vitkauskienė ir Karolina Glinska. Remiantis šio tyrimo duomenimis, baigiama rengti mokslinė monografija, kuri pasirodys dar šiemet. Medžiagos įsigijimą 2018 metais iš dalies finansavo Lietuvos kultūros taryba. Projektą globoja Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija. Projektas „Paviljonas: Vilnius prieš 200 metų“ yra Vilniaus 700 metų jubiliejaus programos dalis. Šventės iniciatorius – Vilniaus miesto savivaldybė, programos kuratorius – Vilniaus turizmo ir verslo plėtros agentūra „Go Vilnius“. Programos įgyvendinimą finansuoja Vilniaus miesto savivaldybė ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija. Daugiau apie jubiliejui skirtą programą rasite: www.700vilnius.lt.

Kontaktinė informacija: Živilė Stadalytė, Lietuvos nacionalinio muziejaus komunikacijos specialistė. Parengta pagal Lietuvos nacionalinio muziejaus pranešimą

ŠIUOLAIKINĖ MUZIEJININKYSTĖ

Dr. Justinas Stonys

Prieš išeidamas į Anapus, Senovinės technikos muziejaus (Jurbarko r. Smalininkų mst.) įkūrėjas dr. Justinas Stonys buvo pradėjęs leisti mokslo populiarinimo žurnalą „Senas drapakas“. Suspėjo parengti keturis šio žurnalo numerius. Toliau pateikiame jo apmąstymus apie šiuolaikinę muziejūninkystę, išdėstytus trečiajame žurnalo numeryje.

„Džiaugsmas ir laimė, perteklius ir gerovė, didelė žydinti ateitis, jeigu tik mes nepavargsim ryžtingai kovoti ir dirbti, visada bus mūsų kilniausių ir gražiausių siekimų šalis – Lietuva.“ Stasys Santvaras, 1960 m.

Muziejus, saugodamas daiktus, įprasmina ankstesnių kartų prisiminimą. Tai yra tarsi paskutinė protėvių kulto atšaka. Vėliau, jau įkūrus muziejų ir jam pradėjus veikti, pastebėta, kad muziejūninkystė – tai kova su visuomenės atminties praradimu. Muziejus turi paveikti lankytojus. Tačiau jie būna paveikti, kai pateikiama ekspozicija atitinka jų kultūrinį lygmenį. Čia muziejaus darbuotojai, sudarinėjantys ekspozicijas iš rinkinių, turi būti profesionalūs. Būtina, kad informacijos būtų teikiama tiek, kiek reikia, kad ji būtų kokybiška, reikšminga.

Viską suderinti technikos muziejuje yra sudėtinga. Todėl muziejuje su ekskursantais turi būti ekskursijų vadovas. Muziejaus lankytojams reikia sužadinti dėmesį. Tas pasiekiamas: netikėtu eksponato dydžiu, veiksmo intensyvumu, judesiu ir kontrastu. Ekskursijų metu žiūrovui sunku išlaikyti dėmesį. Čia reikia naudoti pertekliško metodo, kai aiškinimas pakartojamas dar kartą, bet jau kitais žodžiais.

Muziejiniam bendravimui pakanka to, kad eksponatai yra autentiški. Šis požymis

mobilizuoja susikaupti. Muziejus neturi vykdyti švietimo proceso, muziejus tik suteikia galimybę šviestis. Muziejaus uždavinys – ne informuoti, o sudaryti sąlygas potyriams. Kadangi muziejuje ir kiekviename rinkinyje yra daug eksponatų ir pagal sudėtingumą jie – labai skirtingi, vesdami ekskursiją, aiškiname tuos objektus, kurie atitinka žiūrovų lygmenį. Muziejus privalo intelektualiai ir emociškai rūpintis visokio amžiaus žiūrovais. Būtina žinoti, kad muziejus lanko ir žmonės, skaitantys knygas. Vadinas, muziejaus lankytojai gali būti ir intelektualai. Todėl būtinas kokybiškas paaiškinimas – be jo muziejaus lankymas tampa beprasmiškas.

Tačiau niekada muziejus nėra ir negali būti baigtinis. Muziejus nuolat keičiasi, nes rinkiniai nuolat papildomi naujais eksponatais. Keičiasi ir lankytojai. Jie diktuoja muziejaus kaitos procesus. O kiekvienas muziejus siekia visuomenės pripažinimo. Tačiau muziejai ateityje gali tapti nereikalingi. Jau auga nauja visuomenės karta, kurią galima pavadinti „mygtukininkais“. Jie įnikę į virtualią aplinką ir jiems atrodo, kad jau viską

žino. Muziejus taps vertybe tik intelektualios visuomenės daliai. Jie visuomet pasitarnaus mokslui ir leis išsaugoti tautos atmintį.

Maži ir kai kurie prasčiau dirbantys muziejai nustos egzistuoti. Prie verslininkų sodybų atsiras daugiau, nei dabar, pūdomy rogių, vežimų ir kitų daiktų. Gali atsirasti Dionizo Poškos laikų situacija. Tik jais taps jau ne „padykę studentai“, o didelė dabartinės visuomenės dalis. Muziejai yra stiprūs ir perspektyvūs, kai eksponuojami rinkiniai pagal konkrečią paskirtį jau dabar yra susiję su konkrečia gamybine technologija, kuri gali būti įvardijama kaip amatai. Smalininkų muziejuje eksponuojama keliolikos amatų įranga. Iš viso muziejuje jau yra daugiau kaip 25 tūkst. materialaus kultūros paveldo eksponatų. Muziejaus žiūrovai, supratę pateikto amato įrangą, mintyse save susieja su šiuo amatu. Tada muziejaus lankymas tampa labiau suprantamas, o daugeliu atvejų virsta ir gilesnio studijavimo objektu. Muziejus disponuoja daugelio amatų ekspozicijomis, kuriomis galima pasinaudoti mokymo tikslais,

Akademikas Aivaras Kareiva

40-ies metų mokslinio ir pedagoginio darbo jubiliejus

Prof. dr. Aldona Beganskienė

Iškylus mokslininkas chemikas, profesorius habilituotas daktaras Aivaras Kareiva – Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys, valstybinių mokslo premijų laureatas, mokslinių knygų autorius, užsienio mokslų akademijų narys, daugelio tarptautinių kongresų ir konferencijų dalyvis, Teodoro Grotuso fondo prezidentas ir valdybos pirmininkas, Vilniaus universiteto Chemijos ir geomokslų fakulteto dekanas šiomis dienomis mini savo keturiasdešimties metų mokslinio ir pedagoginio darbo sukaktį.

A. Kareiva, kilęs iš Lazdijų rajono, dar Alytaus vidurinėje mokykloje susidomėjo chemijos mokslu. Baigęs mokyklą, stojo studijuoti Vilniaus universitete, kurį 1983 m. baigė, įgydamas chemiko, dėstytojo kvalifikaciją. Talentingas jaunuolis pasirinko mokslinės karjeros kelią – dirbti neorganinės chemijos srityje. 1989 m. jis apgynė chemijos mokslų disertaciją „Jonselektyvių elektrodų, naudojamų cinkui ir variui nustatyti cianidiniuose tirpaluose, kūrimas ir tyrimas“ (vadovai – prof. O. Petruchinas ir prof. R. Kazlauskas).

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, atsirado galimybė Lietuvos mokslininkams dalyvauti konkursuose ir laimėti finansavimą stažuotei į pasaulyje pripažintus universitetus, mokslinius tyrimo centrus ir laboratorijas. 1993–1994 m. užpildžius paraišką stažuotei į Helsinkio universitetą, gautas teigiamas atsakymas iš Šiaurės ministrų tarybos fondo ir A. Kareiva atvyko stažuotis

į profesoriaus Lauri Niinisto vadovojamą laboratoriją. Po metų, gavęs Wallenbergo fondo stipendiją, jis išvyko į profesoriaus Lars Kilborg vadovojamą Arrenius laboratoriją Stokholmo universitete.

Šiose laboratorijose prof. A. Kareiva kūrė naujus daugiakomponenčių metalų oksidų sintezės metodus ir tyrė kietafazės reakcijas. Ypatingas dėmesys atkreiptas į zolių-gelių metodą: kai reikiamų metalų druskos bei kompleksuojančių organinių junginių priedai ištirpinami vandenyje, susidaro sudėtingas kompleksinis zolis, kuris iš lėto išgarinamas iki susidaro gelis, iškaitinamas iki mišraus oksido. Taikant šį metodą, galima pasiekti geresnius kontaktus tarp zolio komponentų, iškaitinimo stadiją galima atlikti žemesnėje temperatūroje ir gauti tolygesnės struktūros mišrius oksidus, nei kaitinant kietų komponentų mišinį. Šiuo metodu susintetinti mišrūs itrio bario, gyvsidabrio bei legiruoti lantanoidų jonais analogai.

Išvykti stažuotis į JAV universitetus yra ne vieno mokslininko svajonė. A. Kareiva 1995 m. laimėjo Fulbright fondo konkursą ir išvyko dirbti į profesoriaus Andrew R. Barron vadovojamą laboratoriją Harvardo universitete, o vėliau kartu su visa laboratorijos komanda persikėlė į Rice universitetą. Stažuotės metu aliuminio oksidinei keramikai gauti buvo pasiūlytas naujas modifikuotas zolių-gelių sintezės būdas, kuriuo galima mažiausiomis sąnaudomis susintetinti pereinamaisiais metalais ar lantanoidais legiruotą aliuminio oksidą. Glaudus mokslinis bendradarbiavimas su prof. A. R. Barrow ir jo komandos nariais nenutrūko iki šių dienų.

1996–1997 m. A. Kareiva su profesoriais Ingrid Brynste (Arrenijaus laboratorija, Stokholmas) ir L. C. Van Poucke (Limburgs universitetas, Belgija) toliau tęsė superlaidininkų sintezės ir technologijų kūrimo darbus. Stažuotčių metu atlikti moksliniai tyrimai ir gauti eksperimentiniai rezultatai 1998 m. buvo apibendrinti pateiktame habilitaciniame darbe „Daugiakomponentės metalų oksidinės sistemos: sintezė zolių-

Akademikas Aivaras Kareiva

gelių metodu ir charakterizavimas“. 2000 m. jam buvo suteiktas Vilniaus universiteto profesoriaus vardas.

Tačiau ir po habilitacinio darbo paskelbimo profesoriaus aktyvumas ir noras įgyti naujos patirties nesumažėjo. 1998–1999 m. gavus Folksvageno fondo stipendiją, A. Kareiva atvyko stažuotei į Saarlando universiteto Vokietijoje, Neorganinės chemijos instituto profesoriaus M. Veith vadovojamą laboratoriją. Kartu šios laboratorijos komandos nariais S. Mathur ir M. Zimmer jis tyrė itrio aliuminio granato (YAG) struktūros junginių sintezės galimybes zolių-gelių metodu vandeninėje ir bevandenėje terpėje, naudojant metalų alkoholiatus. Tuo metu užsimezgė ilgus metus trunkantis bendradarbiavimas su dabar jau Kelno universiteto profesoriumi, Vilniaus universiteto garbės daktaru Sanjay Mathur.

Kita mokslinių tyrimų kryptis – biokeraminių medžiagų naujų sintezės metodų paieška ir taikymas naujų medicinos technologijų kūrimui. Profesorius A. Kareiva laimėjo Japonijos JSPS fondo stipendiją ir kaip vizituojantis profesorius 2019-uosius praleido Kiūšiū universitete (Fukuoka), profesoriaus Kunio Ishikawa vadovaujamoje laboratorijoje. Pagrindinis beveik metus trukusios stažuotės tikslas buvo sukurti naujos

kartos biokeraminių medžiagų technologiją, kuri sumažintų uždegimų ir implanto atmetimo tikimybę. Profesorius džiaugiasi jau ne vienerius metus trunkančiu bendradarbiavimu su Japonijos mokslininkais.

Profesorius A. Kareiva yra lengvai bendraujantis ir mokslinę draugystę branginantis tyrėjas. Jo bendradarbiavimo kolegų ir vizitų sąrašas – tikrai didelis ir kasmet ilgėjantis. Profesorius ir jo mokslinės grupės narių tyrimų rezultatai leido sukurti naujus ir išplėtoti žinomų oksidinių, nanostruktūrinių neorganinių bei hibridinių organinių-neorganinių medžiagų, pasižyminčių specifinėmis fizikinėmis savybėmis (elektrinėmis, magnetinėmis, optinėmis, mechaninėmis, katalizinėmis, biosuderinamumu), sintezės metodus. Naujoms medžiagoms sintetinti profesoriaus A. Kareivos mokslinė grupė pasiūlė ir išstobulino „minkštosios chemijos“ zolių-gelių, zolių-gelių degimo, nusodinimo, hibridinius, solvoterminius ir kitus metodus.

Profesoriaus mokslo darbų sąrašas yra per 930 darbų. Pasiękti rezultatai leido parengti savarankiškai ir su Lietuvos kitų mokslo institucijų bei užsienio universitetų mokslininkais sėkmingas paraiškas moksliniams projektams. Dalyvauta mokslinių grupių projektuose, 6-osios Europos Programos projekte, dvišaliuose Lietuvos-Ukrainos, Lietuvos-Japonijos, Žilibero Lietuvos-Prancūzijos, Lietuvos-Baltarusijos, Lietuvos-Latvijos-Taivano, „Horizon 2020“ projektuose. Už neorganinių medžiagų sintezės metodų tyrimą, tobulinimą ir taikymą profesorius net du kartus – 2004 ir 2021 m. – apdovanojamas Lietuvos mokslo premija.

A. Kareiva yra ne tik aktyvus mokslininkas, bet ir puikus pedagogas. Profesorius „doktorantų klubo“ nariai laukia 40-ojo doktoranto disertacijos darbo gynimo datos, jau numatytos šių metų pabaigoje. Vilniaus universiteto Chemijos ir geomokslų fakulteto bendruomenė didžiuojasi profesoriumi Aivaru Kareiva. Linkime jam kuo didžiausios stiprybės ir kūrybinės sėkmės. ■

ŠIUOLAIKINĖ MUZIEJININKYSTĖ

■ Atkelta iš 10 p.

įgyjant konkrečią specialybę. Štai pavyzdžiai:

- spaustuvininko amatas (rinkėjas, spaudėjas, linotipininkas);
- geležies apdirbimo amatai (kalvio, šaltkalvio, šaltkalvio – staklininko);
- račiaus amatas;
- lino technologijos amatai (linų pluošto ruošėjo, audėjo);
- bitininko;
- medienos ruošimo ir apdirbimo amatai (medkirčio, staliaus, kubiliaus, klumpdirbio, medžio drožėjo, pynėjo);
- foto ar kino meistrų amatai (fotografo, kino operatoriaus, montuotojo-garsintojo).

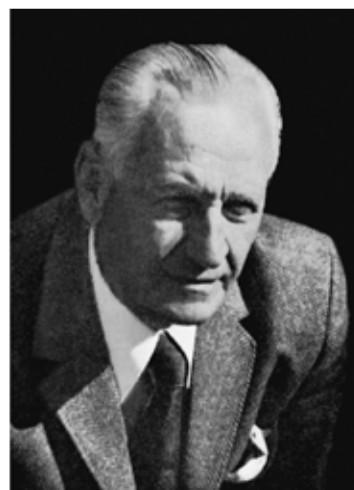
Studijuojant amatą, pateikiama jo istorinė praeitis su tolimesniu vystymusi, technologiniais ypatumais, įrangos sąrašas su techninėmis charakteristikomis. Pateikia-

mos technologinių procesų schemas ir aprašymai. Muziejus savo fonduose yra sukaukęs visų pateikiamų amatų mokymo priemones ir įrankius. Darbo vietos paruoštos taip, kad užsiėmimus galėtų vesti vietiniai arba kviečiami specialistai. Pirmieji užsiėmimai – apžvalginio pobūdžio, vėliau – ilgalaikiai užsiėmimai. Apžvalginiai užsiėmimai amato neišmokys, o tik supažindins.

Be muziejininkystės tiesioginės veiklos, muziejus atlieka ir kultūrinės veiklos darbus. Muziejus dirba be poilsio dienų nuo 10 iki 20 val. Lankymas yra nemokamas. Jeigu muziejus lankytojai pageidauja, galima muziejus paslaugą įvertinti materialiai – tam yra aukų dėžutė. Muziejus apžiūrimas savarankiškai, o grupės gali pasinaudoti gido paslaugomis. Apie apsilankymą iš anksto galima informuoti tel. 8 650 35586. ■

Stasio Žakevičiaus-Žymanto minėjimas

Dr. Raimundas Kaminskas

Prof. Stasys Žakevičius-Žymantas

Balandžio 19 d. Vilniuje, LGGRTC Tuskulėnų memorialo konferencijų salėje įvyko prof. dr. Stasio Žakevičiaus-Žymanto (1908–1973), vieno iš 1941 m. birželio sukilimo Vilniuje vadų, 115-ųjų gimimo ir 50-ųjų mirties metų minėjimas. Minėjime pranešimus skaitė Seimo narys prof. dr. Valdas Rakutis, Vidmantas Valiušaitis, Sakalas Gorodeckis, dr. Kostas Ivanaukas.

Stasys Žakevičius gimė 1908 m. Ukrainoje, netoli Kijevo. 1933 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Teisės fakultetą, 1934–1935 m. studijavo politikos mokslus Paryžiaus, 1935–1937 m. – Harvardo, Čikagos ir Londono universitetuose. 1937–1939 m. dėstė VDU Socialinių ir politinių mokslų institute. 1941–1943 m. buvo Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dekanu, Išvaduoto Vilniaus miesto komiteto pirmininku, Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos Vilniaus štabo vadovu. Mirė 1973 m. Los Andžele (JAV). ■

PARODOS

Ukraina: nenugalimos tautos dvasiniai lobiai

Dr. Raimundas Kaminskas

Vilniuje, Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje atidaryta paroda „Ukraina: nenugalimos tautos dvasiniai lobiai“. Atidaryme dalyvavo politikai, muziejų vadovai ir kiti svečiai iš Lietuvos ir Ukrainos. Parodoje eksponuojami XVI–XVIII a. Ukrainos sakralinio meno kūriniai iš didžiausio Ukrainos muziejų komplekso – Nacionalinio Kyjivo Pečerų lauros istorinio ir kultūrinio draustinio kolekcijos, atskleidžiantys daugiametę Ukrainos ikonų tapybos raidą, supažindinantys su ypatingomis ukrainiečių auksakalystės ir siuvinėjimo tradicijomis.

Pasak parodos rengėjų, būtent ikonose geriausiai įkūnyta Ukrainos žmonių tautinio

Ukrainos sakralinio meno parodos atidaryme. Autoriaus archyvo nuotr

savęs identifikavimo idėja. Ukrainos ikonų tapybos ištakos siekia Bizantijos kultūrą, vėliau ją paveikė Europos menas, tačiau jai visada buvo būdingas nacionalinis savitumas ir nepakartojamas stilius. Tai iškalbingai liudija parodoje pristatomi darbai. Tarp parodos eksponatų – Dievo Motinos Hodegetrijos (rodančios Kelią) ikona iš Kyjivo srities, Šventojo Mikalojaus Stebukladario ir itin išskirtinė šventinė ikona „Arkangelo Mykolo susirinkimas“ iš Bereznos kaimo Černihivo srityje. Lauros menininkų kūrybos stiliaus pavyzdys – dvi 1730 m. ikonos iš Trejybės cerkvės šventinės ikonostaso eilės „Dievo Motinos gimimas“ ir „Kristaus Gimimas“. Paroda veiks iki gegužės 11 d.

Jolantos Sinkevič akvarelių paroda

Lietuvos medicinos bibliotekoje (Kaštonų g. 7, Vilnius) veikia Jolantos Sinkevič akvarelių paroda „Pavasario garsų paletė“. Akvareles Jolanta Sinkevič lieja nuo 2011 m., dalyvauja grupinėse parodose Lietuvoje ir užsienyje. Tai jos jau devintoji personalinė paroda. Menininkė sako: „Parodos tikslas – pažadinti pasaulio grožio stebėtoją, kuris tūno mumyse nuo gimimo. Garsas ir spalva, virpesiai ir energija. Pristatomos akvarelės – virpesių junginys. Pavasaris – atsinaujinimas, nauja pradžia, visada paslaptys. Pavasaris, tik pradedantis skleistis, ir jau pilnai sužydėjęs.“

Dailininkė Jolanta Sinkevič.
Reginos Vaišvilienės nuotr.

Autorė stengiasi perteikti gėlių energiją, kvapą, grožį, švelnumą, unikalumą, viksvų tarpeliuose žybsinčią šviesą, šiurenimą ir lengvą vėjo dvelksmą. Akvarelėse daug šviesos, kartais vos matomos, kartais ryškios.

Jolanta Sinkevič yra baigusi matematikos, teisės ir vadybos studijas. Dabar dirba Sveikatos apsaugos ministerijoje. Paroda veiks iki gegužės 26 d. Autorė yra Lietuvos medicinos bibliotekos darbuotoja, „Mokslo Lietuvos“ redakcinės kolegijos narė

J. Sinkevič akvarelė

PRO MEMORIA

Dr. Algimantas Vladas Stasiukynas 1944 01 01 – 2023 04 17

Algimantas Vladas Stasiukynas gimė 1944 m. sausio 1 d. Alytuje. 1951–1952 m. mokėsi Kauno 5-ojoje, 1952–1961 m. – Kauno 4-ojoje vidurinėje mokykloje. 1961–1966 m. studijavo Kauno politechnikos instituto Santechnikos fakultete ir įgijo inžinieriaus statybininko diplomą.

1966–1976 m. buvo Kauno šilumos tinklų meistru, vyr. meistru, direktoriaus pavaduotoju. 1976–1982 m. – Kauno statybinių konstrukcijų gamyklos, 1982–1983 m. – Kauno gamybinių įmonių kombinato, 1983–1992

m. – Alytaus šilumos tinklų, 1992–1993 m. – Vilniaus šilumos tinklų direktorius.

1985–1988 m. neakivaizdžiai studijavo aspirantūroje, Lietuvos energetikos institute apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją, nostrifikuotą į technikos mokslų daktaro. Daugelio mokslinių straipsnių ir išradimų autorius. Dėstė Mykolo Romerio universitete (MRU) ir Energetikų mokymo centre. 1993–1995 m. Adolfo Šleževičiaus Vyriausybėje dirbo energetikos ministru.

1995–2003 m. buvo UAB „Algandra“

konsultantu. 2003–2006 m. – UAB Kau- no termofikacinės elektrinės generalinis direktorius. A. V. Stasiukynas žinomas ir kaip žymus sportininkas, fechtavimo sporto meistras. Buvo tapęs šios sporto šakos Lietuvos čempionu.

Kartu su žmona Audrone užaugino su sūnus – inžinierių Egidijų ir teisininką Andrių, dabar – MRU profesorių, 2021 m. išrinktą Lietuvos mokslininkų sąjungos tarybos nariu.

„MOKSLO
LIETUVOS“
PARTNERIAI:

alkas.lt

POZICIJA

ATEITIS KURIAMA ŠIANDIEN
ŠIANDIEN

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Gintė Niauraitė
Dizaineris Vilius ZaveckasRedakcinės kolegijos pirmininkas – Dalius Serafinas, nariai: Alvydas Baležentis, Valentinas Baltrūnas, Valentas Daniūnas, Jonas Dautaras, Vygintas Gontis, Nelė Jurkėnaitė, Regina Kvašytė, Milena Seržantė, Eugenijus Stumbrys, Emilis Urba, Janina Valančiūtė, Raimundas Kaminskas, Algirdas Mikas Žemaitaitis
Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius
El. paštas mokslolietuva@gmail.com
Laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt
Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria.
Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“.ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169